

พัฒนาการการแสดงผลของ ล้อต็อก โดยมองผ่านกระบวนการสื่อสาร

วัตถุประสงค์ที่สำคัญสำหรับการศึกษานี้ก็คือ วิเคราะห์พัฒนาการ การแสดงผลของ ล้อต็อก โดยใช้กระบวนการสื่อสาร SMCR มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ว่าในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการสื่อสารนั้น ล้อต็อก มีพัฒนาการ การแสดงผลอย่างไร มีการปรับเปลี่ยนบทบาท หรือปรับตัวอย่างไร โดยแบ่งหัวข้อในการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. พัฒนาการและบทบาทของ ล้อต็อก ในฐานะผู้ส่งสาร (Sender)
2. พัฒนาการและการปรับตัวของ ล้อต็อก ในด้านรูปแบบและเนื้อหา (Message)
3. พัฒนาการและการปรับเปลี่ยนบทบาทการแสดงผลของ ล้อต็อก เมื่อมีการเปลี่ยนสื่อ (Channel)
4. การปรับเปลี่ยนกลุ่มผู้ชม ที่ชมงานของ ล้อต็อก (Receiver)

เกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้ เมื่อใช้ในการวิเคราะห์พัฒนาการการแสดงผลของ ล้อต็อก แล้ว จะทำให้ทราบถึงพัฒนาการ การแสดงผลในขั้นตอนต่าง ๆ ของ ล้อต็อก ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1. พัฒนาการและบทบาทของ ล้อต็อก ในฐานะผู้ส่งสาร (Sender)

ในการศึกษาพัฒนาการและบทบาทของ ล้อต็อก ในฐานะผู้ส่งสาร นั้น จะแบ่งหน่วยย่อย เพื่อใช้ในการวิเคราะห์อีก 4 หน่วย ดังนี้

1.1 จิตใจรักการแสดงที่เล่นตั้งแต่เด็ก จนต่อเนื่องไปตลอด

1.2 ครูและแบบอย่างในการแสดงของ ล้อต็อก

1.3 หลักและเคล็ดลับในการแสดง

1.1 จิตใจรักการแสดงที่เล่นตั้งแต่เด็ก จนต่อเนื่องไปตลอด

บทบาทการแสดงของ ล้อต็อก ตั้งแต่ยังเป็นเด็กนั้น เกิดมาจากความต้องการภายในใจ ของตนเอง เป็นคนชอบสนุก ชอบเที่ยว ชอบที่จะหนีเรียนไปแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ใ้กับ ชีวิต ซึ่งการกระทำในลักษณะเช่นนี้ เป็นการเก็บสะสมวัตถุดิบที่สามารถเอาไปใช้ในการแสดงได้ เป็นอย่างดี โดยที่ ล้อต็อก ไม่รู้ตัว เพราะคุณสมบัติอย่างหนึ่งของตลกคือ "ต้องเป็นคนสนุกสนาน กว้าง และจะต้องเป็นผู้ที่คอยสังเกตและจดจำสิ่งใหม่ ๆ เสมอ" ซึ่งหมายความว่า คนที่จะเป็น ตลกที่เก่งนั้น จะต้องมีความพยายามในการแสดงหาความรู้ในด้านต่าง ๆ และจำเอาไว้ ซึ่งความรู้ ต่าง ๆ ที่ไปพบเห็นมานั้น จะสามารถดัดแปลงและมองเรื่องนั้น ๆ ในมุมมองที่แตกต่างจากคนอื่น ก็จะสามารถนำไปใช้ในการแสดงตลกได้ ซึ่ง ล้อต็อก ก็กระทำเช่นนั้น

การที่ ล้อต็อก ชอบหนีโรงเรียนไปเที่ยว ไปร่วมขบวนแห่ภาค โดยแต่งตัวเป็นคนป่าบ้าง เป็นตัวอินเดียนแดงบ้าง ล้อต็อก ก็ได้เลียนแบบการแต่งตัวเช่นนี้มาจากภาพยนตร์ต่างประเทศที่ เข้ามาฉายในเมืองไทย

"...ก็จำมาจากหนัง เป็นหนังเจียบไมโซหนังพูด เครื่องแต่งตัวก็หาเอาแถวนั้น ฝูงไบตอง ฝูงไบไม้กัน..." (สัมภาษณ์ สวง ทรัพย์สำรวย, 26 ธันวาคม 2540)

แม้ว่าชีวิตในช่วงนั้นของ ล้อต็อก จะยังเป็นเด็ก แต่ก็รู้จักที่จะนำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเจอ มา เช่น การเลียนแบบการแต่งตัวของอินเดียนแดง ในภาพยนตร์ต่างประเทศ มาใช้กับงานแห่ภาค ได้ แม้ว่าการไปร่วมงานแห่ภาคจะไม่ใช่งานทำงาน เลือเจ้าเครื่องแต่งตัวก็หาเอาแถวนั้น เอาไปไม่

ใบตองมาหุง แต่ก็เป็นที่จุดเริ่มต้นที่ดีของการเป็นนักแสดงตลกที่จะต้องรู้จักดัดแปลงสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นมาใช้กับการแสดงของตนได้

1.2 ครูและแบบอย่างในการแสดงของ ล้อต๊อก

เมื่อ ล้อต๊อก เข้าประจำการเป็นทหารอากาศรับใช้ชาติ เมื่อทางกรมกองมีงานวันเวียนเทิงใด ๆ ล้อต๊อก ก็จะไม่รีรอที่จะขอเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงทุกครั้ง โดยรวบรวมเพื่อน ๆ ทหารอากาศที่รวยอารมณ์ขันเหมือนกัน ตั้งคณะตลกเฉพาะกิจขึ้นในกองร้อย แสดงตลกสร้างความบันเทิงให้แก่เพื่อน ๆ และผู้บังคับบัญชาเมื่อมีงานวันเวียนเทิงทุกครั้ง

“ก็เล่นกับเพื่อน ๆ ที่เป็นทหารอากาศด้วยกัน ก็ไม่ได้มีชื่อคณะอะไรหรอกครับ เล่นสนุก ๆ ก็เอาชีวิตทหารนั่นแหละมาเป็นมุข เพราะคนดูเขาก็เป็นทหาร เราพูดอะไรออกไป เขาก็รู้เรื่อง เราจะไม่เล่นจะพูดอะไรออกไป ต้องให้คนดูเขาไม่รู้ไม่ใช่พูดอะไรแล้วคนดูเจ็บต้องคิดนี่ไม่ได้...” (สัมภาษณ์ สว ทวีพย์สำราญ, 4 ธันวาคม 2540)

ล้อต๊อก จะบอกอยู่เสมอว่า การเล่นตลกนั้นจะต้องเล่นให้คนดูเข้าใจ และขำเดี๋ยวนั้น ไม่ต้องเล่นมุขลึก เก็บเอาไปขำที่บ้าน ต้องพูดในสิ่งที่เขาเข้าใจและคนดูเข้าใจ เพราะฉะนั้นสมัยที่ ล้อต๊อก เป็นทหารและเขามุขที่เกี่ยวกับทหารมาเล่น จึงเป็นการเหมาะสมที่สุด เพราะทั้งคนเล่นและคนดูต่างก็มีกรอบประสบการณ์ (Field of experience) ที่ตรงกัน ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า ตลกจะต้องวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่ชมอยู่ในขณะนั้นว่าเป็นกลุ่มใด และเลือกที่จะนำชีวิตประจำวันของกลุ่มเป้าหมาย มาล้อเลียนให้เกิดความขบขัน

หลังจากที่ ล้อต๊อก ปลดประจำการแล้ว ล้อต๊อก ได้รวบรวมสมัครพรรคพวกที่เคยเป็นทหารด้วยกัน มาเล่นตลกอาชีพ โดยใช้ชื่อคณะว่าเมฆดำ ภายใต้การดูแลของ สัมพันธ์ จูมากุล ผู้ซึ่งเป็นผู้ที่ ล้อต๊อก เคารพนับถือ และถือว่าเป็นอาจารย์คนหนึ่งเลย

“...ครูสัมพันธ์นี่เป็นคนรักชวนผมมาเล่นตลกเลยนะ อยู่คณะเมฆดำด้วยกัน ครูสัมพันธ์สอนผมหลายอย่าง วิธีการเล่นตลก อะไรอย่างนี้...” (สัมภาษณ์ สว ทวีพย์สำราญ, 4 ธันวาคม 2540)

ดังนั้นจึงอาจถือได้ว่า ล้อต๊อก ก็เป็นศิษย์มีครูเช่นกัน และเป็นการเรียนรู้แบบตัวต่อตัวอีกด้วย แม้ว่า ล้อต๊อก จะไม่ได้เป็นตลกที่เคยผ่านสถาบันการแสดงต่าง ๆ มาเหมือนกับตลกชื่อดังรุ่นเดียวกัน เช่น สมพงษ์ พงษ์มิตร ก็เคยผ่านโรงเรียนศิลปากร เสน่ห์ โกมารชุนก็เคยผ่านการฝึกซ้อมกึ่งเซงก็เคยผ่านคณะลิเกมาก่อน แต่ ล้อต๊อก แตกต่างจากตลกคนอื่น ๆ อีกหลายคนคือ ไม่เคยผ่านโรงเรียนหรือสถาบันที่ฝึกสอนศิลปการแสดงแขนงต่าง ๆ มาก่อนเลย ความรู้ทางด้านการแสดงที่ ล้อต๊อก ได้มานั้นจะได้มาจากการสังเกตและจดจำ จากการที่ไปดูตลกหุ่นฟี่หรือหุ่นควาอาจารย์อย่าง ตลกคณะเสมาทอง ซึ่งเป็นตลกชื่อดังมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 แล้วจำแบบหรือทำทางที่เขาแสดงเอาไว้ ลักษณะการสังเกตและจดจำแบบนี้ ส่วนคนไทยเรียกว่า “ครูหักลักจำ” นอกจากการสังเกตและจดจำแล้ว ล้อต๊อก ยังมีวิธีแสวงหาความรู้จากการสอบถามผู้รู้อีกด้วย ถ้าเป็นเรื่องวิธีการแสดงตลกก็จะถามจากบรรดาหุ่นฟี่ต่าง ๆ

“...ก็มีครูสัมพันธ์นี้แหละที่แนะนำผม บางทีผมก็ถามนะว่าไฮ้อย่างนี้มันเป็นอย่างนี้ หรืออย่างตอนที่ทำรายการรายหัวเราะ ผมไปถ่ายหนังต่างจังหวัด เจอพวกชาวไร่ชาวนาผมถามหมดเกี่ยวกับเรื่องการเมือง รัฐบาล รัฐมนตรีเกษตรผมก็ถามมาแล้ว...” (สัมภาษณ์ ดวง ทรัพย์สำรวย, 4 ธันวาคม 2540)

นอกจากจะมีครูสัมพันธ์คอยแนะนำแล้ว บุคคลที่ ล้อต๊อก ถือว่าเป็นครูบาอาจารย์อีก ก็มี ครูสนิท เกษขันธ์ ผู้ซึ่งเป็นคนที่แสดงตลกคนเดียวแล้วคนหัวเราะได้ตลอดเวลาการแสดง ซึ่งอาจจะถือว่าเป็นบุคคลที่นำเอาวิธีการ Talk Show มาใช้เป็นคนแรกของประเทศไทย นอกจากนี้ก็ยัง สุคนธ์ คิวเหลี่ยม , เฉลิม บุญเกียรติ และครูหึ่ง มาทั้งหมด ตลกชื่อดังอีกท่านหนึ่ง

“...หลักของแกมันมาจาก ลุงหึ่ง มาทั้งหมด เป็นตลกที่เยี่ยมมากในสมัยก่อน รูปร่างฮ้วน ๆ ต่ำ ๆ ออกมาหน้ามานคนเดียวพูดเรื่องอะไรต่ออะไรคนเดียว คนหัวเราะตลอด และอันนี้แหละที่หวง เดินตามอันนี้เลย ทั้งลีลาคำพูดเนี่ย เขาของลุงหึ่งมาเลย และที่ต๊อกแกมีหัวที่จะไปเก็บอะไรต่ออะไรมาพูดอะไรต่ออะไร ฟี่ต๊อกออกมาพูดหน้ามานคนเดียว พูดอะไรต่ออะไรคนเดียวหัวเราะเหมือนกัน...” (สัมภาษณ์ ังสี ทัศนพยัคฆ์, 25 มกราคม 2541)

นอกจากครูตลกที่เป็นแบบอย่างให้กับ ล้อต๊อก ดังที่กล่าวมาแล้ว ล้อต๊อก ยังมีครูที่เป็นตลกชาวตะวันตกอีกด้วย นั่นก็คือดาวตลกจากต่างประเทศที่แสดงภาพยนตร์ในสมัยภาพยนตร์เงียบ ซึ่ง ล้อต๊อก ก็ชื่นชอบคาราเหล่านี้มาก โดยติดตามชมผลงานของคาราเหล่านี้ตลอดมา

"...ผมชอบดูหนังตลกนะ สมัยก่อนมี ชาลี แรปปลิน , ฮาโลย์ รอยด์ , บัตเตอร์ คิตัน , ลอเรนซ์ ฮัดดี , บ็อบ โฮปพวกนี้เป็นครูอาจารย์ที่สำคัญในการแสดง ผมก็จำเอาท่าทาง จำมุขต่าง ๆ ของเขาเอามาใช้ในการเล่นตลกด้วย อย่างละนิดละหน่อย..." (สัมภาษณ์ สว ทรรศัยสำรวจ, 16 มกราคม 2541)

ล้อต๊อก ได้นำเอาสิ่งที่ได้จากการดูการแสดง ไม่ว่าจะเป็นท่าทาง การเดิน การนั่ง ฯลฯ ของดาราตลกจากต่างประเทศ ล้อต๊อก ก็ได้จดจำเอาไว้และนำมาดัดแปลงให้เป็นวิธีการแสดงของตนเอง อย่างไรก็ตาม ล้อต๊อก ก็ไม่สามารถนำเอาตลกของต่างประเทศมาใช้ได้ทั้งหมด เนื่องจากว่าตลกเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งวัฒนธรรมของแต่ละประเทศล้วนแตกต่างกัน วัฒนธรรมตลกก็เช่นเดียวกัน การที่เราสามารถจะดูตลกให้เข้าใจได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของสัญชาติตลกนั้น ๆ ด้วย เช่น ในบางครั้งที่เราฟังเรื่องตลกของฝรั่ง จนกระทั่งฟังจบแล้วเรายังคิดไม่ออกเลยว่า "ตลกหรือซ้ำที่ประโยคไหน" ในขณะที่ฝรั่งด้วยกันเองกลับหัวเราะตัวเองไปมา เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการที่ ล้อต๊อก จะรับเอาวัฒนธรรมตลกจากต่างประเทศเข้ามาใช้ จึงต้องมีการกลั่นกรองและดัดแปลงให้เข้ากับวัฒนธรรมของตลกไทยเสียก่อนก่อนที่จะนำไปแสดงหรือนำไปใช้ เพื่อความเข้าใจร่วมกันของคนแสดงและคนดู

1.3 หลักและเคล็ดลับในการแสดง

ล้อต๊อก เริ่มมีชื่อเสียงมากขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2486 สมัยที่เล่นละครใหญ่หรือละครเวทีในสมัยนั้น โดยรับจ้างเล่นละครกับคณะละครทั่วไป สว เริ่มเล่นจากบท "แม่สื่อแม่ชัก" ในเรื่อง "ปฏิสง" เป็นเรื่องแรก บทแม่สื่อแม่ชัก เป็นบทตลก ๆ สนุกสนาน ประกอบกับ ล้อต๊อก เป็นคนที่ตลกอยู่แล้ว จึงสามารถไปกับบทแบบนี้ได้ดี ประชาชนคนดูชอบมาก จากบทคนใช้ หรือ บทแม่สื่อแม่ชัก ล้อต๊อก ก็ได้มีการพัฒนาบทบาทการแสดงขึ้นเป็นตัวแทนของเรื่อง อย่างเช่นเรื่อง "ตั้งโต๊ะ" ซึ่ง ล้อต๊อก ได้รับการทาบทามจาก พ.ท.เผ่า ศรียานนท์ (ยศขณะนั้น) ผู้อำนวยการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ได้ตั้งคณะละครขึ้น และให้ ล้อต๊อก เล่นเรื่อง ตั้งโต๊ะ กษัตริย์จอมโหดจากเรื่อง "สามก๊ก" ซึ่ง ล้อต๊อก ก็แสดงเป็นตัวเอกของเรื่องคือ ตั้งโต๊ะ ได้ลมบทบาท เป็นที่ชื่นชอบของประชาชนละครเรื่องนี้ดังมากทุกคนจะกล่าวชมบทบาทที่ ล้อต๊อก แสดง ชื่อของ ล้อต๊อก เป็นที่รู้จักและอยู่ในความนิยมของประชาชนทั้งที่โรงละครเก่า และโรงใหม่อีก 2 โรง คือ แคปิตอล และ โอเคียน ต่อมาก็ได้เล่นเป็นกษัตริย์อีกครั้งในเรื่อง "ไอรี" การที่ล้อต๊อกสามารถสวมบทบาทการแสดงได้หลายบทบาท จนกระทั่งได้รับความนิยมมากขึ้น ล้อต๊อก มีเคล็ดลับอยู่ว่า

“จริง ๆ แล้ว ใช้การแสดงเนี่ยมันอยู่ในสันดานมมณะ ก็เลยไม่รู้สึกว่าเล่นยาก เราจดจำท่าทางของคนที่เขาเป็นขนาดนี้ เขามีท่าทางยังไง เราดูอุปนิสัยของคนที่เขาเมียศรุกรามรรตาคักดีเขา ต้องทำตัวยังไง บทบาทการแสดงบางอย่าง เราจะไปคิดขึ้นเองว่าจะเล่นอย่างนั้น อย่างนี้ ไม่ได้ มันต้องเคยเห็นสิ่งที่เป็นจริงมาก่อน แล้วก็ทำให้เหมือนกับของจริงที่เราพบเห็น อย่างเช่นเราไปต่างจังหวัด เราไปเห็นเขาพูดภาษาถิ่นเราก็ฟังและก็จำเอาไว้ ว่าภาคต่าง ๆ นี้เขาพูดกันยังไง หรือบางทีเราไปไหนเห็นอะไรแปลก ๆ ก็ต้องดู ตลกนี่ต้องมีประสบการณ์หลาย ๆ อย่าง ไปถึงไหนเห็นอะไร สะดุดตาเรา ก็ต้องดูไว้ คราวหลังใช้บทไหนที่มันตรงกับตัวนั้นของเรา เราก็เอามาเล่น...” (สัมภาษณ์ สวท ทรัพย์สำรวย, 20 พฤศจิกายน 2540)

จากคำสัมภาษณ์ของ ล้อต๊อก ทำให้เห็นถึงหลักการทํางานของล้อต๊อก เช่น มีการสังเกตและจดจำ สิ่งที่แปลกใหม่ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ , หัดพูดภาษาถิ่น เพื่อที่จะนำไปใช้ในการแสดงได้ จะเห็นได้ว่า ล้อต๊อก นั้นเป็นคนช่างสังเกตและชอบศึกษาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณสมบัติที่ดีของคนที่เป็นตลก

นักแสดงที่ดีนั้นจะต้องศึกษาบทบาทที่ตัวเองได้รับว่าจะต้องแสดงอย่างไร ตัวละครตัวนั้นเป็นใครเมียศรุกรามรรตาคักดีหรือไม่ บุคลิกเป็นอย่างไร นักแสดงจะต้องศึกษาให้ดี เพื่อที่จะได้แสดงได้อย่างสมจริง ล้อต๊อก ก็เช่นกัน การที่ ล้อต๊อก ได้รับบทบาทแสดงนำเป็นตัวสำคัญของเรื่อง “ตั้งโต๊ะ” โดยแสดงเป็น “ตั้งโต๊ะ” กษัตริย์จอมโหดเองเลยนั้น ล้อต๊อก จะต้องศึกษาบทบาทของ ตัวละคร ตั้งโต๊ะ ว่าตั้งโต๊ะเป็นใคร มีบุคลิกยังไง ล้อต๊อก ศึกษาจากการอ่านหนังสือว่าตั้งโต๊ะหรือพวก กษัตริย์ในสมัยก่อนมีบุคลิกอย่างไร ประกอบกับการที่เคยเห็นการวางตัวพวกเจ้านายมาก่อน จึงนำมาประยุกต์ใช้เข้าด้วยกัน และแสดงออกมาได้อย่างสมบทบาทเป็นที่ชื่นชอบของประชาชน

“...ผมชอบแกแสดงละครเวทีนะ โดยเฉพาะเรื่อง ตั้งโต๊ะนี่ผมชอบมาก เป็นละครชีวิตนะ แต่ เขาเอาแกมาเล่น แกก็เล่นได้สมบทบาทดีมาก แต่ก็ไม่วายหัวเราะแก บทที่เรียดแต่บางทีแกก็ยังทำให้คนดูหัวเราะได้ คือ แกเดินออกมาจากหลังทางซ้ายของเวที เวทีนี้จะกว้างมาก แกเดินมาได้สักหน่อย แกก็สะดุด ไม่รู้ว่าสะดุดจริงหรือแกสั่งท่า แต่คนดูก็หัวเราะแล้ว ตลกปัจจุบันยังเอามุขนี้มาใช้อยู่เลย...” (สัมภาษณ์ พล.ต.ถาวร ช่วยประสิทธิ์, 8 กุมภาพันธ์ 2541)

ละครที่สร้างชื่อเสียงให้กับ ล้อต๊อก อย่างมากมายก็คือเรื่อง “ใกล้เกลือกินเกลือก” ที่ล้อต๊อก เล่นเป็นตัว “เสียล้อต๊อก” เป็นบทของเจ้าแก้วคนจีนที่ขี้เหนียว ซึ่งล้อต๊อก ก็เล่นได้สมบทบาทมาก เป็นที่ถูกอกถูกใจประชาชนคนดู พอหลังจากละครเรื่องนี้แล้ว ดูเหมือนว่าชื่อ

ดวง ทรัพย์สำรวย จะค่อย ๆ เลื่อนหายไป คงเหลือแต่ชื่อ “ล้อต๊อก” ที่ยังยืนยงและยืนยาวมาจนถึงปัจจุบัน และคนที่ตั้งชื่อ ล้อต๊อก ให้ ล้อต๊อก ก็คือ อบ บุญติด ตลกรัชกาลที่ 6 ถือว่าเป็นบรมครู ตลกคนหนึ่งในสมัยก่อน

หลังจากที่สงครามโลกครั้งที่ 2 จบลงแล้วอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยก็เริ่มฟื้นตัวอีกครั้ง ล้อต๊อก ก็เริ่มเปลี่ยนบทบาทตัวเองจากนักแสดงละครเวที มาเป็นนักแสดงภาพยนตร์ (ซึ่งแต่เดิม ล้อต๊อก ก็เคยแสดงภาพยนตร์มาบ้าง โดยแสดงเรื่องแรกเมื่ออายุได้ 19 ปี เรื่อง วันจักรยาน เป็นตัวประกอบเล็ก ๆ) หลังจากที่ ล้อต๊อก รับจ้างแสดงภาพยนตร์มาให้ผู้สร้างหลาย ๆ เรื่องแล้ว ล้อต๊อก จึงเริ่มที่จะผันตัวเองมาเป็นผู้สร้างภาพยนตร์บ้าง โดยใช้ชื่อว่า ต็อกกมภาพยนตร์ และในการนี้ ล้อต๊อก ได้เขียนโครงเรื่องที่จะมาสร้างเป็นภาพยนตร์ทั้งหมด 5 เรื่อง คือ แสนรัก , ทหารเกณฑ์ , อะไรกันวะ , ไข่นกัวไข่นก และ แดริกตุลาต็อก ซึ่งโครงเรื่องทั้งหมดนี้ ล้อต๊อก ก็ได้วัดฤดีขึ้นมาตั้งแต่เป็นวัยรุ่น โดยวิธีเขียนเรื่องก็เก็บประสบการณ์มาตั้งแต่สมัยที่คลุกคลีอยู่กับนักเขียนชื่อดังอย่าง ยาชอบ , เหม เวชกร , มนต์ จรรยาค์ ซึ่งนักเขียนชั้นครูเหล่านี้ ก็ได้ถ่ายทอดกลวิธีการเขียนหนังสือให้กับ ล้อต๊อก ด้วย ล้อต๊อก ก็เก็บวิรชาดังกล่าวเอาไว้ แต่ทว่าไม่ได้นำออกมาเขียนอย่างเป็นทางการเป็นเรื่องราว เนื่องจาก ล้อต๊อก คิดว่าการเขียนหนังสือไม่เหมาะกับอุปนิสัยของตนเอง จนกระทั่งได้นำวิชานี้มาใช้อีกครั้งเมื่อตอนที่สร้างภาพยนตร์ ส่วนเนื้อหาของเรื่องนั้นได้นำมาจากสิ่งรอบตัวและประสบการณ์ชีวิตที่ได้พบเจอมา อย่างเช่นเรื่อง “แสนรัก” ก็ได้โครงเรื่องมาจากชีวิตจริงของ มิตร ชัยบัญชา นักแสดงผู้ที่ ล้อต๊อก สนุกมากที่สุดคนหนึ่ง หรือเรื่องทหารเกณฑ์ ก็เป็นเรื่องราวสมัยที่ ล้อต๊อก เป็นทหาร ซึ่ง ล้อต๊อก ได้นำมาดัดแปลงให้เป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน เพื่อที่จะนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ตลก เป็นที่น่าสังเกตว่า ล้อต๊อก ไม่เคยนำนวนิยายหรือบทประพันธ์ของนักประพันธ์คนอื่นมาผลิตเป็นภาพยนตร์ (ถ้าในกรณีนี้ ล้อต๊อก เป็นผู้ดำเนินการสร้างเอง และกำกับเอง จะเขียนเรื่องเองด้วย)

“...ผมไม่เคยเอานวนิยายมาทำหนังนะ ถ้าผมเป็นผู้สร้างเอง แต่ตอนที่สมจิตรเขาทำอยู่ เขาก็เอาเรื่องคนอื่นมาทำ ก็ผมมาน ๆ จะสร้างที ก็เอาเรื่องของตัวเองดีกว่า...” (สัมภาษณ์ ดวง ทรัพย์สำรวย, 16 มกราคม 2541)

ในช่วงเวลาเดียวกัน ล้อต๊อก ก็ได้ก้าวเข้าไปสู่วงการโทรทัศน์ด้วย โดยแสดงเป็นตัวประกอบในละครโทรทัศน์ที่สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ต่อมาก็มาตั้งคณะละครตลก “ต็อกกม” ในรายการรายหัวเราะที่ สถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7 ซึ่งเล่นเป็นละครตลกสั้น จบในตอน

โดยที่ ล้อต็อก ทำหน้าที่ทั้งคิดเรื่อง แสดง และกำกับการแสดงด้วย และช่วงเวลาที่ รายการขายนักรบออกอากาศอยู่นั้น ถือได้ว่าเป็นจุดสูงสุดของ ล้อต็อก เลยทีเดียว คือระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ.2514 - พ.ศ.2523 ซึ่งทั้งงานด้านโทรทัศน์และภาพยนตร์ เรียกได้ว่า ล้อต็อก ประสบความสำเร็จทั้งหมด ทางด้านภาพยนตร์ ล้อต็อก ได้รับรางวัลตุ๊กตาทองและรางวัลพระสุพรรณางส์ทองคำ ซึ่งเป็นรางวัลที่นักแสดงทุกคนอยากจะได้มาครอบครอง เพราะถือว่ารางวัลเหล่านี้เป็นเครื่องประกาศความสามารถของตนเอง รางวัลที่ ล้อต็อก ได้รับจากภาพยนตร์ มีดังนี้

1. รางวัลตุ๊กตาทองพระสุรัสวดีดารานายยอดเยี่ยมฝ่ายชาย จากเรื่อง โทษ
2. รางวัลตุ๊กตาทองพระสุรัสวดีดารานายยอดเยี่ยมฝ่ายชาย จากเรื่อง หลวงตา
3. รางวัลพระสุพรรณางส์ทองคำ ตัวประกอบยอดเยี่ยม จากเรื่อง เงิน เงิน เงิน

แม้ว่าทางด้านโทรทัศน์ ล้อต็อก จะไม่เคยได้รับรางวัลสำหรับรายการโทรทัศน์เลย เนื่องจากว่าในสมัยที่ ล้อต็อก โด่งดังอยู่ในรายการโทรทัศน์นั้น ยังไม่มีการมอบรางวัลทางโทรทัศน์ให้กับนักแสดง แต่ ล้อต็อก ก็ไม่ได้สนใจอะไรนัก เพราะดังที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่าปกติ ล้อต็อก ไม่ค่อยจะชอบแสดงโทรทัศน์มากนัก เนื่องจากโทรทัศน์มีกฎข้อบังคับมากมาย ซึ่งขัดกับนิสัยส่วนตัวของ ล้อต็อก ที่ไม่ชอบอยู่ในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ชอบทำตามสบาย ไม่ติดยึดกับสิ่งใด

หลังจากที่ ล้อต็อก ออกจากราชการโทรทัศน์ไปตั้งแต่รายการนาทิตองที่ ล้อต็อก รับเป็นผู้ช่วยพิธีกรอยู่ได้เลิกออกอากาศไปเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2527 ล้อต็อก ก็ไม่ได้กลับเข้าสู่วงการโทรทัศน์อีกเลย จนกระทั่ง ปีพ.ศ.2533 ล้อต็อก กลับเข้ามาแสดงรายการโทรทัศน์อีกครั้ง โดยรับบท "หลวงตา" ในละครโทรทัศน์เรื่อง "โทน" ของ บริษัทยูมา 1992 สาเหตุที่ ล้อต็อก รับเล่นละครเรื่องนี้ทั้งๆ ที่ ล้อต็อก ไม่เคยรับเล่นละครโทรทัศน์แบบใหม่มาก่อนเลย ก็เนื่องมาจาก บทหลวงตาในละคร เป็นบทที่ ล้อต็อก ค้นเคยดี เนื่องจากเคยแสดงเป็นหลวงตามาแล้วในภาพยนตร์ และบทหลวงตาในละครเรื่องนี้ก็ไม่ได้แตกต่างไปจากบทหลวงตาในภาพยนตร์เลย

"...ผมไม่ค่อยแสดงละครโทรทัศน์เท่าไร เพราะมันต้องจำบท ผมชอบเล่นไปตามอารมณ์ของเรื่องมากกว่า ให้ผู้กำกับเล่าเรื่องให้ฟัง แล้วผมจะพูดให้เข้ากับเรื่องเอง เรื่องโทน นี่มันเป็นบทหลวงตาที่ผมเคยเล่นมาก่อน ก็ไม่มีปัญหาอะไร..." (สัมภาษณ์ สว ทวีทรัพย์สารวย, 16 มกราคม 2541)

หลังจากนั้น ล้อต็อก ได้กลับไปทำที่จังหวัดชลบุรี และเมื่อมีเวลาว่างก็กลับออกมาแสดงภาพยนตร์บ้าง ต่อมา เด๋อ ดอกสะเดา ได้ชวน ล้อต็อก ไปเล่นคาเฟ่ และต่อมา เบ็ด เชิญยิ้ม ก็ชักชวน ล้อต็อก มาแสดงในรายการก่อนบ่ายคลายเครียด แบบบทบาทที่ ล้อต็อก ได้รับในรายการก่อนบ่ายคลายเครียดกลับเป็นบทลอย ที่แล้วแต่ผู้กำกับการแสดงจะให้แสดงเป็นอะไร จนดูเหมือนว่าบทบาทที่ ล้อต็อก ได้รับนั้นไม่สำคัญ เป็นเพียงนักแสดงตัวประกอบคนหนึ่งที่ไม่เหลือความยิ่งใหญ่ในอดีตอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคิดว่า การที่ ล้อต็อก ได้รับบทลอยนี้มาจะเป็นผลดีแก่ ล้อต็อก เนื่องจากการแสดงตลกที่ต้องเล่นเป็นตัวเอกนั้นไม่ใช่ว่าจะสามารถแสดงได้ง่าย ๆ เนื่องจากจะต้องใช้ความคิดและสมาธิอย่างสูงที่จะขบคิดเพื่อใช้ไหวพริบปฏิภาณมาดวลมุขกับนักแสดงตลกด้วยกัน แต่ด้วยวัย 84 ในปัจจุบันของ ล้อต็อกอาจจะคิดไม่ทันนักแสดงรุ่นหลัง และอาจจะไปสร้างความเครียดให้แก่ ล้อต็อก ก็เป็นได้

“...ป้านี้เราวางเป็นตัวลอย ป้าอายุมากแล้วจะไปเป็นตัวหลักก็ไม่ได้ เป็นตัวลอยนี่แกมาแกอยากเล่นอะไรเล่น แกอยากจะเป็นอะไรแกก็เป็น อยากจะเข้ามาจากไหนแกก็เข้า ไม่ได้วางตัวว่าเป็นพระเอก ผู้ร้าย หรืออะไร คือป้านี้อายุมาก ความจำก็ลดลง เวลาคิดลึก ๆ มาก ๆ นี่ไปสร้างความเครียดให้กับป้าเปล่า ๆ เรื่องนี้มีใจป้าก็ไปเป็นใจแล้วกัน ฉากนี้มีคนใช้ ป้าก็ไปเป็นคนใช้ก็ได้ เป็นตัวลอย มานัดกันที่นี้ ไม่มีบทเป็น Script ให้ปฏิภาณ ส่วนบทของคนอื่น ก็มีเป็น Treatment ไม่ได้เป็น Dialog มีแต่โครงเรื่อง มุขต่าง ๆ ที่ออกมาก็เป็นมุขสด เขาจะใส่อะไรก็ได้ไป แต่ผู้กำกับเขาจะให้แนวทางเอาไว้...” (สัมภาษณ์ เบ็ด เชิญยิ้ม, 7 มกราคม 2541)

ดังนั้นการที่ ล้อต็อก ได้รับแบบลอยนี้ก็อาจจะเป็นผลดีต่อตัว ล้อต็อก เอง ที่จะไม่ต้องแบกรับภาระในการแสดงมากนัก เนื่องจากอายุมากแล้ว บทบาทการแสดงก็จึงต้องลดน้อยลงไป แม้ว่าจะเป็นผลเสียต่อชื่อเสียงของตนเองบ้าง แต่ ล้อต็อก ก็ไม่ได้คิดอะไร ขอเพียงได้มีโอกาสมาพบกับลูกหลานในวงการตลก และได้เล่นตลกซึ่งเป็นอาชีพที่ตัวเองรักไปจนกว่าจะเล่นไม่ไหว ก็พอใจแล้ว

ตัวอย่างการแสดงตลกของ ล้อต็อก ในรายการก่อนบ่ายคลายเครียด

เป็นเหตุการณ์จำลองในรถโดยสาร ล้อต็อก แต่งตัวเป็นผู้หญิง กำลังจะขึ้นรถ

ล้อต็อก : รถคันนี้ไปไหนคะ

ดี : ไปดูตลกครับ

- ล้อต๊อก : ดีค่ะ ฉันก็จะไปอุดรเหมือนกัน
 ตี : ไปทำไมจ๊ะ น้องสาว
 ล้อต๊อก : ไปเป็นหมอนวดค่ะ
 อัน : แหม... ไปเป็นหมอนวด แก่ยังกะทวดกู เนื้อหนังเหี่ยวไปหมด ยังจะไป
 เป็นหมอนวดอีก เดียวแขกเขาก็วิ่งหนีหมด
 ล้อต๊อก : ใครบอกมึงว่า กูจะไปเป็นหมอนวดคน
 อัน : แล้วเป็นหมอนวดอะไร
 ล้อต๊อก : หมอนวดควายโง่ ควายไม่ออกลูก กูจะไปนวดให้ออก

ซึ่งการแสดงมุขตลกของ ล้อต๊อก มุขนี้ เป็นการเล่นตลกกับสามัญสำนึก เป็นการ
 แหกกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยเล่นความคิดที่ โง่ หรือบ้า มาก ๆ เป็นการเล่นตลกแบบฉลาดแกม
 โกง ล้อต๊อกบอกว่าจะไปเป็นหมอนวด ซึ่งโดยสามัญสำนึกแล้ว คำว่า "หมอนวด" จะหมายถึง
 ผู้หญิงอาชีพพิเศษ ที่มีหน้าที่บริการทางเพศให้แก่ผู้ชาย แบบถูกกฎหมาย ซึ่งคนดูก็คิดเช่นนั้น แต่
 พอ ล้อต๊อก เผลยว่า ตนเองไม่ได้ไปเป็นหมอนวดคน แต่กลับไปเป็นหมอนวดควาย ทำให้ควาย
 ออกลูก ตรงนี้จึงเป็นมุขที่ทำให้คนดูหัวเราะ และเป็นการเล่นตลกกับสามัญสำนึก เหมือนกับอีก
 ตัวอย่างหนึ่ง

เหตุการณ์จำลองในสถานที่แห่งหนึ่ง ล้อต๊อกแต่งตัวเป็นผู้หญิง

- หลอ : ชื่ออะไรจ๊ะน้องสาว
 ล้อต๊อก : ล.ย. จ๊ะ
 หลอ : ล.ย. ล้ายอง
 ล้อต๊อก : ไซแล้วค่ะ ปีกหนีแม่มา
 หลอ : โห... รุ่นนี้แล้วแม่ยังอยู่อีกหรือจ๊ะ
 ล้อต๊อก : ออยู่ริคะ
 หลอ : อยู่ที่บ้านหรือ
 ล้อต๊อก : อยู่ป่าช้าคะ

สำหรับมุขตลกนี้ ก็เป็น การเล่นตลกกับสามัญสำนึกเช่นกัน และเป็นการเล่นตลกที่กลับ
 ไปกลับมาระหว่างความเป็นจริงกับเรื่องที่แสดงอยู่ เมื่อ ล้อต๊อก บอกว่า "หนีแม่มา" และ หลอตอบ
 ว่า "โห... รุ่นนี้แล้วแม่ยังอยู่อีกหรือจ๊ะ" หลอเริ่มเตือนสติคนดูให้เข้ากับเรื่องของความเป็นจริงแล้ว

ว่า ล้อต็อกอายุมากขนาดนี้ แม่ น่าจะตายไปแล้ว แต่ล้อต็อก กลับบอกว่า แม่ยังอยู่ ซึ่งความคิดของคนดูก็อาจจะคิดว่าแม่ของล้อต็อก คงอยู่ที่บ้าน แต่ล้อต็อก กลับตอบว่า "อยู่ป่าช้า" ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงของตัวล้อต็อกเอง ว่าแม่ได้เสียไปนานแล้ว

จากการวิเคราะห์พัฒนาการและบทบาทในการแสดงของ ล้อต็อก จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพอจะสรุปหลักการของการทำงานของ ล้อต็อก ออกมาได้ดังนี้

1. หลักยึดในการแสดง : ต้องศึกษาบทบาทและลักษณะของตัวละครที่จะแสดงทุกครั้ง ก่อนที่จะแสดง วิธีการศึกษาของ ล้อต็อก มีดังนี้
  - 1.1 ศึกษาจากการได้ไปดูของจริง
  - 1.2 ศึกษาจากการอ่านหนังสือ
  - 1.3 ศึกษาจากการสังเกตและจดจำ ดังนั้นจึงต้องเป็นคนช่างสังเกต
  - 1.4 ศึกษาจากการถามผู้รู้ เพราะฉะนั้นต้องไม่อายที่จะถามจากผู้รู้ไม่ว่าจะเป็นใคร
2. การพัฒนาการและการปรับปรุงในการแสดงตลก
  - 2.1 ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ใส่ตัวเสมอ
  - 2.2 หัดใช้ภาษาถิ่นในแต่ละภาค
  - 2.3 ปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย
3. หลักปรัชญาที่ยึดในชีวิตการแสดง
  - 3.1 ไม่ทำงานเพื่อเงิน
  - 3.2 อย่าทรมานคนดู เห็นคนดูเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของชีวิตนักแสดง
4. คุณลักษณะประจำตัว
  - 4.1 ล้อต็อกไม่ชอบที่จะท่องบท แต่ชอบใช้วิธีด้นสด (Improvisation) ในการแสดง

สรุป : การแสดงตลกของ ล้อต็อก นั้น มีพัฒนาการแสดงมายาวนาน ตั้งแต่เป็นเด็ก แม้ว่าเล่นไม่ได้เงินก็จะเล่น จะเล่นแม้รู้ว่าถ้าแม่ทราบก็จะถูกทำโทษ ล้อต็อก ก็จะเล่น หลังจากที่ ล้อต็อก ได้เข้าสู่วงการแสดงอย่างเต็มตัว บทบาทการแสดงก็ได้พัฒนาขึ้นเป็นลำดับ จากตัวประกอบตลกคนหนึ่ง ก็ได้มาเป็นตัวแสดงนำ ทั้ง ละครเวที , ภาพยนตร์ , โทรทัศน์ ล้อต็อก ผ่านบทบาทการเป็นนักแสดงนำของเรื่องมาแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ ล้อต็อก ยังมีบทบาทในด้านอื่นอีก

เช่น การคิดโครงเรื่องภาพยนตร์ , คิดโครงเรื่องละครเวที , คิดโครงเรื่องตลกที่จะแสดงทั้งในโทรทัศน์และเวทีตามทีต่าง ๆ ยังมีบทบาทของการทำกับการแสดงในรายการวิทยุและระบบบทบาทการเป็นผู้ช่วยพิธีกรตลกคนแรกของประเทศไทย และปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ ล้อต๊อก ประสบความสำเร็จในชีวิตการแสดงก็คือ การที่ ล้อต๊อก เป็นคนช่างศึกษาค้นคว้า ช่างสังเกตและจดจำ แล้วนำสิ่งนั้นมาดัดแปลงให้เป็นการแสดงของในรูปแบบของตัวเอง

จากที่ ล้อต๊อก อยู่ในวงการศิลปะมานานกว่า 60 ปี ผ่านงานในวงการแสดงมาหลายประเภท ทางคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงได้มอบรางวัล ศิลปินแห่งชาติสาขากการแสดง ประจำปี พ.ศ.2538 ให้กับ ล้อต๊อก เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณและความสามารถอันสูงสุดของ ล้อต๊อก สืบไป .

2. พัฒนาการและการปรับตัวของ ล้อต๊อก ในด้านรูปแบบและเนื้อหา (Message)

พัฒนาการและการปรับตัวของ ล้อต๊อก ในด้านเนื้อหานั้น มีอยู่ 2 สิ่งที่สัมพันธ์กัน คือ รูปแบบและเนื้อหา สำหรับรูปแบบของการแสดงตลกนั้น มีข้อสังเกตว่า ล้อต๊อก ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากรูปแบบการแสดงตลกนั้นจะยึดถือการแสดงที่จำแบบมาจากครูบาอาจารย์อย่างมาก ไม่มีการดัดแปลงหรือเปลี่ยนวิธีการแสดงตลกเลย ตั้งแต่คณะเสมาทองซึ่งเป็นตลกในรัชกาลที่ 6 จนมาถึงปัจจุบัน แม้แต่ตลกสมัยใหม่ที่เล่นกันอยู่ในขณะนี้ ก็เล่นในลักษณะจำพวกตลกเหมือนกับสมัยโบราณ เพียงแต่เปลี่ยนแปลงการเล่นเพียงเล็กน้อย คือ ตลกในสมัยก่อนนั้น นักแสดงจะออกมาเล่นทีละคน โดยมีแม่คู่ออกมาพูดก่อน และเรียกนักแสดงคนต่อ ๆ ไป ออกมาทีละคนจนครบคณะ และหัวหน้าคณะจะออกคนสุดท้ายเสมอ แต่ปัจจุบัน ตลกจะออกมาเล่นกันเกือบจะครบทีม ยกเว้นหัวหน้าคณะที่จะออกเป็นคนสุดท้ายซึ่งจุดนี้ยังคงไว้เหมือนเดิม

สำหรับรูปแบบการแสดงของ ล้อต๊อก ก็เช่นกัน ตั้งแต่เริ่มชีวิตการแสดงครั้งแรกที่มีลักษณะเป็นอาชีพ ล้อต๊อก ก็แสดงในรูปแบบจำพวก และไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการเล่นมากนักตั้งแต่ คณะเมษดำ , คณะลูกไทย , คณะตลกบูม จนมาถึงคณะป่าตอกในปัจจุบัน แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป เนื่องจากตลกไม่สามารถจะคงการเล่นตลกที่มีเนื้อหาซ้ำซาก ไม่มีการพัฒนาเนื้อหาตามยุคสมัยได้ เนื่องจากถ้าตลกคณะใดเล่นมุขที่ซ้ำซาก และเรื่องราวที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ตลกคณะนั้นจะไม่สามารถเล่นได้ยืนยาวข้ามยุคสมัยได้ และจะล้มหายไปจากวงการในเวลาไม่นาน เนื่องจากข้อเท็จจริงดังที่ได้กล่าวไว้ในแนวคิดทฤษฎีที่

ว่า เนื้อหาของตลกนั้นจะมีความสัมพันธ์กับสภาพสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ความสนใจของกลุ่มผู้ชมก็จะเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปด้วย

ในปัจจุบันนี้ รูปแบบการแสดงส่วนใหญ่ของตลก จะมีลักษณะการเล่นเป็นเกร็ด โดยที่รูปแบบการแสดงเก่าแก่เช่น จำอวด - ละครย่อย แทบจะไม่ได้รับการเลือกมาแสดงเลย สำหรับ ล้อตลก นั้นแม้ว่าจะมีการพัฒนาทางด้านลักษณะการแสดงและเนื้อหาไปตามยุคสมัยของค่านิยมในการแสดงตลกก็ตาม แต่ในบางครั้ง ล้อตลก ก็ยังคงมีความปรารถนาที่ต้องการยึดการแสดง “แบบเก่า” (จำอวด-ละครย่อย) เอาไว้ด้วย

“...คือบางที่ป่าแอกจะฝังใจในการเล่นจำอวดในสมัยก่อน บางครั้งแอกเล่ามาให้เล่นอย่างนี้ พวกผมก็ไม่กล้าเล่นมุขครูบาอาจารย์ กลัวเล่นไม่ถึง บางครั้งเล่นเรื่องเดียวกันกับที่ครูบาอาจารย์เคยเล่นมาก่อน แต่ท่าทางคำพูดเราไม่ให้ คนดูเขาก็เฉย ๆ แต่ถ้าให้คนรุ่นเก่ามาเล่น คนดูเราคงหัวเราะ บางที่ป่าพูดคำง่าย ๆ คนดูก็จะขำละ แต่เอาอีกคนมาพูดแบบเดียวกับป่าคนเขาก็ไม่ขำ ผมก็ต้องกับอกแกเลียง ๆ ว่าน่าจะเล่นอย่างนี้ ป่าแอกก็บอกว่าเมื่อก่อนเล่นอย่างนี้ขำ ผมก็บอกว่า จะวัดพวกผมกับรุ่นพ่อคงไม่ได้หรอก คนรุ่นพ่อเล่นเข้าหากันตลอด...”

(สัมภาษณ์ คุณอุทัย ดีประทีป, 24 ธันวาคม 2540)

ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ อาจจะมาจากการปมเพาะของสถาบันที่แวดล้อม ล้อตลก ตั้งแต่เพิ่งเล่นตลกในระยะแรก ซึ่ง ล้อตลก มักเคยชินอยู่กับวิธีการแสดงแบบเก่า อย่างเช่นการแสดงตลกแบบละครย่อยที่เริ่มเสื่อมลงไปพร้อมกับคณะชายหัวเราะ หลังปี พ.ศ.2523 เป็นต้น การแสดงตลกแบบละครย่อยกลายเป็นเพียงตำนานเหมือนกับการแสดงพื้นบ้านบางอย่างเช่น เพลงเรือ เพลงอีแซว เพลงขอทาน ซึ่งจะหาดูได้ก็ต่อเมื่อมีโอกาสพิเศษเท่านั้น การแสดงตลกแบบละครย่อยก็เช่นกัน คนที่เล่นละครย่อยเป็นกลุ่มสุดท้ายก็คือกลุ่มของ ล้อตลก นี้เอง

สำหรับการแสดงตลกในปัจจุบัน ล้อตลก สามารถประยุกต์ใช้การแสดงจำอวดในสมัยก่อน มาใช้กับการแสดงตลกในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี มุขตลกที่ ล้อตลก ชำนาญคือ การเล่นตลกกับชีวิตประจำวัน เช่น ล้อตลกจะมีความชำนาญในการแสดงชุดจีนเป็นพิเศษ เนื่องจากเกิดมาในชุมชนคนจีนตลาดพลู ได้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรมของคนจีนในแถบนั้นมานาน จนซึมซับเข้าไปภายใน สามารถเลียนแบบการพูด การวางตัว ของคนจีนตลาดพลูได้ และเมื่อนำเอาตรงนั้นมาดัดแปลงเพื่อใช้ในการแสดง ล้อตลกจึงแสดงได้สมบทบาทมาก

กล่าวโดยสรุปว่า : พัฒนาการและการปรับตัวทางด้านเนื้อหาการแสดงตลก ของ ล้อต๊อก นั้น ล้อต๊อก ได้พยายามปรับตัวมาโดยตลอด ล้อต๊อก เป็นตลกรุ่นเก่าที่ถือว่า การแสดงตลกแบบละครยอยนั้น เป็นการแสดงที่เป็นศิลปะ ต่างจากการแสดงจำอาวด ที่ถือว่าเป็นเพียงการแสดงเพื่อเรียกน้ำย่อยเท่านั้น แต่พอมาถึงยุคปัจจุบัน ที่การแสดงละครยอยเสื่อมความนิยมลงไป เหลือแต่การแสดงจำอาวด หรือ การแสดงแบบเกร็ด ที่นำเอาเรื่องต่าง ๆ มาพูดกัน ล้อต๊อก ก็ยอมรับและสามารถปรับตัวได้ แม้ว่าในบางครั้ง ล้อต๊อก ยังปรารถนาที่อยากจะแสดงตลกแบบละครยอยอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้เพียงความปรารถนาเท่านั้น เนื่องจากชาวคณะไม่กล้าที่จะสวมบทบาทของนักแสดงตลกรุ่นครู ที่เคยแสดงมา ล้อต๊อก ก็เข้าใจและยอมรับกับความเปลี่ยนแปลงได้ในที่สุด

3. พัฒนาการและการปรับเปลี่ยนบทบาทการแสดง เมื่อมีการเปลี่ยนสื่อ (Channel)

ล้อต๊อก ผ่านการแสดงมามากมายหลายสื่อ แต่ละสื่อก็มี "ธรรมชาติ" ที่มีความแตกต่างกันไป ล้อต๊อกมีการพัฒนาและการปรับเปลี่ยนบทบาทของตัวเองอย่างไร ให้เข้ากับสื่อแต่ละชนิดได้ ผู้วิจัยได้แบ่งสื่อที่ ล้อต๊อก แสดง เป็น 3 สื่อใหญ่ ๆ คือ

3.1 สื่อเวที

สื่อเวทีจะเป็นสื่อในยุคแรก ๆ ที่ ล้อต๊อกเริ่มเข้าสู่อาชีพนักแสดง ธรรมชาติของสื่อเวทีจะมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจาก สื่ออื่น ๆ ดังนี้

- มีลักษณะเป็นเวที ที่มีความกว้าง ยกพื้นสูงกว่าที่ ๆ ผู้ชมนั่ง และอาจจะอยู่กลางแจ้ง หรืออยู่ภายในอาคารก็ได้
- เป็นการแสดงสด
- มีการจัดฉาก ,แสง , เสียง ให้สมจริง ตามเนื้อเรื่อง
- มีผู้ชม ชมขณะกำลังแสดง
- มีลักษณะการแสดงที่ Over Acting เพื่อให้ผู้ชมที่อยู่ห่างหลังเห็นได้ชัดเจน
- ระยะเวลาแสดงประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง

คุณลักษณะที่กล่าวมานี้ เป็นลักษณะของสื่อเวทีโดยทั่วไป สำหรับสื่อตอกได้เริ่มแสดงสื่อเวทีชนิดแรก คือ

(ก) เวทีงานวัด

การแสดงตลกตามงานวัดเป็นเวทีกลางแจ้ง และเป็นการแสดงตลกที่ยากที่สุด เพราะเป็นการที่ยาวนาน ประมาณ 3-4 ชั่วโมง ซึ่งโดยมากแล้ว การแสดงตลกที่งานวัดนั้น จะเป็นการประกวดการแสดงตลกด้วย ตลกคณะใดได้รางวัลจากเวทีงานวัดไป ก็ถือได้ว่าเป็นคณะตลกที่มีชื่อสามารถนำถ้วยรางวัลที่ได้จากการประกวดไปโฆษณาคณะตนได้

“...เล่นตลกงานวัดนี้เล่นกันนาน สองทุ่ม ถึง สองยามเล่นกันเหนื่อยเลย ตลกสมัยก่อนเป็นกันยาก ต้องมีความสามารถจริง ๆ ใครผ่านงานวัดไปได้ละก็ ถือว่าเก่ง...” (สัมภาษณ์ สวททรัพย์สำรวย, 20 พฤศจิกายน 2540)

เวทีงานวัดเป็นเวทีที่แสดงยาก นอกจากจะมีเวลาที่แสดงกันยาวนานแล้ว นักแสดงจะต้องคิดเรื่องที่จะแสดงขึ้นมาเอง และแสดงเป็นชุดเลย โดยไม่ต้องมีจำอวดออกมาแสดงเรียกน้ำย่อยก่อน สื่อตอก เริ่มแสดงเวทีงานวัดมาตั้งแต่ยุคคณะเมษดำ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2483 คณะเมษดำได้แสดงประชันกับคณะของ ดอกดิน กัญญามาลย์ มาแล้ว และในครั้งนั้น คณะเมษดำ ซึ่งมีสื่อตอก เป็นตัวชูโรง ชนะได้ด้วยรางวัลไป

“...ก็เล่นละครย่อย ตอนนั้นเล่นประชันกับเขาที่ตลาดพลู ของเขาชื่อคณะเมษดำ นั้นที่ตอกยังไม่ได้ใช้ชื่อสื่อตอกด้วย รู้สึกจะเล่นชุดจิวหรืออะไรนี่แหละ กับ เสน่ห์ โกมารชุน ทองแป๊ะ สินจารุ ทองยะ วงรักไทย เป็นเวทีงานวัด เล่นประชันกัน เขาเวทีหนึ่ง ผมก็อีกเวทีหนึ่ง งานวัดสมัยก่อนเขาจะมีการประกวดร้องเพลง ประกวดละครย่อย ครั้งนั้น เขาได้ที่หนึ่ง...” (สัมภาษณ์ ดอกดิน กัญญามาลย์, 14 มกราคม 2541)

เกณฑ์การตัดสินของเวทีการประกวดตลกในงานวัดนั้น จะใช้เสียงตบมือของคนดูเป็นหลัก เวลาแสดงจะเปิดเวทีแสดงประชันกันหลาย ๆ คณะ คณะไหนมีคนดูมากที่สุด คนหัวเราะชอบใจ และเสียงตบมือ ดังที่สุด คณะนั้นก็ชนะได้ด้วยรางวัลไป

"...เขาก็จะมีคณะกรรมการ เป็นพวกครูใน รร. ในชุมชนนั้น มาเป็นกรรมการให้วัดจาก
เสียงตบมือเสียงหัวเราะของคนดู ไม่มีเงินรางวัลหรอก มีแต่ถ้วย..."

(สัมภาษณ์ ดอกดิน กัญญามาลย์, 14 มกราคม 2541)

(ข) เวทีหน้าม่าน

หลังจากที่ ล้อต๊อก เริ่มมีชื่อเสียงจากการประกวดตลกตามงานวัดแล้ว ล้อต๊อกก็ย้ายคณะ
มารวมกับคณะลูกไทย เนื่องจากชาวคณะเมฆดำ ต่างก็รับราชการทหาร ไม่มีเวลาทุ่มเทให้กับการ
แสดงเพียงพอ ประกอบกับ จอก ดอกจันทร์ หัวหน้าคณะลูกไทยมาชักชวน ล้อต๊อกให้ไปแสดง
ด้วยกัน ล้อต๊อก จึงได้มาร่วมทีมกับคณะลูกไทยและเริ่มเข้ามาสู่เวทีการแสดงจำอวด - ละครยอย
ซึ่งจะแสดงที่โรงละครหรือโรงภาพยนตร์ เพื่อเป็นการค้นเวลาก่อนการชมละครเวที หรือ การชม
ภาพยนตร์ ลักษณะเนื้อหาที่แสดงในสื่อ เวทีจำอวด - ละครยอยนั้น เป็นการแสดงตลกที่เน้นให้ผู้
ชมหัวเราะเป็นการ "โหมโรง" ก่อนการจริงจะเริ่มขึ้น

(ค) ละครเวที

หลังจากที่ ล้อต๊อก เริ่มมีชื่อเสียงมากขึ้น ก็ได้ก้าวเข้ามาสู่วงการละครเวที ซึ่งที่นี่
ล้อต๊อก ได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์การแสดง ในอีกรูปแบบหนึ่ง การแสดงละครเวที ถือว่าเป็นการ
แสดงที่ยากที่สุดของนักแสดง (เมื่อเปรียบเทียบกับการแสดงตลกตามงานวัด) เนื่องจากละครเวที
จะมีข้อจำกัดที่บีบบังคับนักแสดงสูง เช่น เป็นการแสดงสด ที่จะต้องให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด นัก
แสดงจึงจะต้องใช้สมาธิในการแสดงสูงมาก เมื่อเกิดข้อผิดพลาด หรือเกิดเหตุการณ์บางอย่างที่ไม่
ได้คาดฝันเกิดขึ้น ขณะกำลังแสดงอยู่ นักแสดงจะต้องใช้ไหวพริบปฏิภาณแก้ไขปัญหานั้นให้ลุล่วง
ไปให้ได้ในทันทีทันใด ไม่สามารถหยุดการแสดงเมื่อเกิดข้อผิดพลาดได้เหมือนการบันทึกเทป
โทรทัศน์ การแสดงก็จะต้องใช้อารมณ์ในการแสดงออกมากกว่าปกติ (Over Acting) เพื่อที่จะสื่อ
ความหมายจากตัวละครสู่ผู้ชมได้อย่างชัดเจน สิ่งที่จะช่วยให้เกิดข้อผิดพลาดขึ้นให้น้อยที่สุดก็คือการ
ซ้อม ซึ่งเป็นกระบวนการเตรียมทุกคนให้ผ่านขั้นตอนเหมือนที่จะเกิดขึ้นจริงในการแสดง หลักทัว
ไปของการซ้อมการแสดงมีดังนี้

1. ซ้อมแห้ง : เป็นกิจกรรมที่ผู้กำกับการแสดงชักซ้อมผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ให้ทำในสิ่งที่เกิด
ขึ้นตามลำดับก่อนหลัง ตามที่ปรากฏอยู่ในบท ไม่ว่าจะเป็นการแสดงท่าทาง , ลักษณะการเดิน ,
การยืน การนั่ง และบทสนทนา

2. ซ้อมผ่านฉาก : เป็นการซ้อมในส่วนเล็ก ๆ ที่นักแสดงบุคลากรทุกคนจะต้องเข้าร่วมในการซ้อมในแต่ละฉากนั้นด้วย เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างนักแสดงและทีมงาน

3. ซ้อมเหมือนจริง : เป็นการซ้อมที่เหมือนสถานการณ์จริงที่จะแสดง ส่วนใหญ่จะซ้อมก่อนวันแสดงจริงเพียงวันเดียว เพื่อตรวจสอบความรื่นเริงข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในการแสดงจริง

สำหรับการปรับเปลี่ยนบทบาทและการปรับตัวในการแสดงระหว่างสื่อเวทีด้วยกันของ ล้อต๊อก มีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อยระหว่างการเล่นเวทีงานวัด กับ เวทีหน้ามาน ล้อต๊อกเริ่มจากการแสดงประกวดงานวัด ซึ่งลักษณะการแสดงแม้ว่าจะคล้ายกับละครเวที แต่ก็ไม่เหมือนเสียเลยทีเดียว เนื่องจากการแสดงงานวัดมีแต่โครงเรื่องที่จะเล่น บางครั้งมุขที่ใช้แสดงก็ไม่มีที่ไปที่มาชัดเจน แสดงเพียงแต่ให้สนุกและให้คนหัวเราะ การใช้คำพูดก็อาจจะใช้คำหยาบคายได้ (หยาบคายในที่นี้หมายถึง คำหยาบคาย ลามก หรือ สองแง่สองงาม แต่ ปกติคณะของล้อต๊อก ก็ไม่เล่นหยาบคาย) เนื่องจากการแสดงที่ให้ชาวบ้านดู แต่ทว่าเมื่อ ล้อต๊อก ได้เข้ามาสู่เวทีการแสดงที่มีจำกัดสถานะของผู้ชมมากขึ้น การแสดงงานวัดเป็นการแสดงฟรี ผู้ชมเข้าชมฟรี ผู้ชมจะมีทุกระดับชั้น ตั้งแต่คนระดับล่างจนถึงระดับสูง แต่การแสดงจำรอด - ละครย่อนั้น เป็นการแสดงหน้ามานเป็นการแสดงตลกสลับการแสดงละครหรือกับการฉายสลับภาพยนตร์ ซึ่งผู้ชมก็ต้องมีฐานะพอสมควร เพราะจะต้องซื้อบัตรเข้ามาชม คนที่เข้ามาชมละครเวทีหรือภาพยนตร์ส่วนใหญ่จะมีการศึกษา ซึ่งกลุ่มผู้ชมเหล่านี้จะไม่ชอบการแสดงที่ลามกอนาจาร เมื่อ ล้อต๊อก เข้ามาแสดงในสื่อนี้ ล้อต๊อกซึ่งไม่ต้องปรับตัวอะไรมากนัก แต่เนื่องจาก ตามปกติล้อต๊อกแสดงไม่หยาบคายอยู่แล้ว นอกจากว่า ถ้ารอบไหนมีผู้หญิงเข้ามาชมมาก ล้อต๊อก ก็จะระวังคำพูดเป็นพิเศษ

“...ก็ไม่ต้องปรับตัวอะไรมาครับ ผมแสดงไม่หยาบ คนดูเขาก็รักผม พอไปแสดงละครเวทีมันก็มีโครงเรื่องคลุมอยู่ เราจะไปเล่นนอกถิ่นนอกทางมากไม่ได้...” (สัมภาษณ์ ลวง ทรัพย์สำรวย, 20 กุมภาพันธ์ 2541)

สิ่งที่ล้อต๊อกจะต้องปรับตัวในการแสดงหน้ามานก็คือ การระวังไม่เล่นออกนอกถิ่นนอกเหมือนกับที่แสดงในงานวัด ส่วนเรื่องคำพูดไม่ต้องระวังมากนัก เนื่องจาก ล้อต๊อก ไม่แสดงไม่หยาบ

แต่ครั้งเปลี่ยนจาก เวทีจำลอง - ละครย่อย ที่แสดงหน้าม่าน มาเป็นการแสดงละครเวที ที่จะต้องใช้ความสามารถทางการแสดงมากกว่าเดิม ล้อต๊อก ก็สามารถทำได้ เนื่องจากละครเวทีนั้นเป็นการแสดงที่มีที่ไปที่มาของเรื่อง โดยมีโครงเรื่องและบทละครเป็นตัวควบคุม แม้ว่า ล้อต๊อก จะไม่ชอบที่จะท่องบทละคร โดยใช้วิธีทราบถึงเรื่องราวของละครว่าเป็นมาอย่างไร และใช้ปฏิภาณไหวพริบคิดคำพูดหรือบทสนทนาออกมาให้เข้ากับเนื้อเรื่อง ส่วนเรื่องการซ้อมนั้น ก็ถือเป็นส่วนสำคัญที่จะขาดเสียมิได้

"...ต้องซ้อมก่อน ซ้อมล่วงหน้าประมาณ 2-3 ครั้ง แล้วแต่ความยากง่ายของละคร ส่วนถ้ามีนาฏศิลป์ เขาก็ซ้อมไปต่างหาก แล้วก็จัดเข้ามารวมกันเป็นซ้อมใหญ่ มักจะเป็นกลางคืน คุ้มซ้อมเป็นฉากเรียงไปเลย ถ้าใครไม่ว่างก็ลัดกันก็ได้ ล้อต๊อกก็ต้องซ้อมด้วย แต่พวกตลกนี่เขาก็ไม่ได้ซ้อมจริงจัง มุขมันยังไม่ออก เวลาแสดงมุขมันออกต่างหาก มันมีมุขตลกออกมา แต่ก็มีการซ้อมท่าทางเอาไว้ ต้องเดินไปตรงไหน แต่จะพูดยังก็ได้ขอให้เข้าเรื่องเขาตอนนั้น คนที่รับก็ต้องรับได้ด้วย พวกตลกนี่เข้าหากันได้อยู่แล้ว..." (สัมภาษณ์ ดอกดิน กัญญามาลย์, 14 มกราคม 2541)

จากสื่อเวทีงานวัด จนถึง สื่อละครเวที ล้อต๊อกไม่ได้มีการปรับตัวอะไรมากมายนัก จะมีก็เพียงแต่เรื่องของ ความยาวของเนื้อหาที่จะแสดงให้เห็นเหมาะสมกับเวลาของแต่ละสื่อ และในเรื่อง การซ้อม สื่อเวที และสื่อหน้าม่าน บางครั้งเป็นเรื่องที่เคยแสดงกันมาแล้ว ก็ไม่ต้องมีการซ้อม เพียงแต่นัดแนะบทบาทของตัวละครเพียงอย่างเดียว แต่พอเป็นละครเวที จะต้องมีการซ้อม เพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดในการแสดงน้อยที่สุด

(ง) เวทีคาเฟ่

ล้อต๊อก เริ่มเข้าสู่เวทีการแสดงคาเฟ่ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2530 โดยได้รับการชักชวนจาก เต๋อ ดอกสะเดา ซึ่งไปถ่ายภาพยนตร์ที่ชลบุรี และได้พบกับล้อต๊อกที่นั่น จึงได้ชักชวนเข้ามาแสดงตลกคาเฟ่ด้วยกัน ล้อต๊อก ก็ตอบตกลงทันที เพราะตอนนั้นรู้สึกเมื่อชีวิตราวสวนเสียแล้ว จึงกลับเข้าสู่วงการบันเทิงอีกครั้ง โดยเข้าร่วมกับคณะ เต๋อ คู่ ดี ตลกชื่อดังในยุคนั้น หลังจากที่แสดงกับคณะเต๋อ คู่ ดี ได้ประมาณ 3-4 ปี ล้อต๊อก ก็แยกออกมาตั้งคณะเอง ล้อต๊อก มีความรู้สึกว่าจะทำคณะตลกของตัวเองอีกครั้ง เพราะจะไปพึ่งตลกรุ่นหลังจาก เต๋อ อยู่ตลอดเวลาไม่ได้ ประกอบกับช่วงเวลานั้น เต๋อ ดอกสะเดาและชาวคณะมีงานละคร งานภาพยนตร์รัดตัวมาก ล้อต๊อก จึงคิดว่าตั้งคณะเองดีกว่า จึงชักชวนเพื่อนเก่าสมัยที่เป็นคณะตลกบูม ในรายการขายหัวเราะ กลับมาร่วมทีมกันอีกครั้ง ประกอบไปด้วย ล้อต๊อก , สมพงษ์ พงษ์มิตร , ก๊กเฮง , ทองแถม เขียวแสงไต้ ,

ยอดธง บุญรูป เป็นต้น ใช้ชื่อว่าคณะล้อต๊อกลงเล่นตลกตามคาเฟ่ต่าง ๆ ต่อมาก็ได้ ตลกหญิงมาเสริมทีมอีกหนึ่งคนคือ ชูลีพร ระมาด หรืออัน

คณะล้อต๊อกที่มีอดีตตลกคณะคือกลุ่มเป็นสมาชิกเล่นอยู่ได้ประมาณ 1-2 ปี ก็มีอันต้องเลิกไป เนื่องจากว่าสมาชิกหลายคน เช่น สมพงษ์ , ก๊กเฮง ,ทองแถม ต่างก็อายุมากขึ้นมีปัญหาเรื่องสุขภาพร่างกาย จึงต้องขอลาออกจากคณะไป ทำให้ ล้อต๊อก และ ชูลีพร ต้องหาสมาชิกมาเพิ่มเติมเพื่อให้คณะดำรงอยู่ต่อไปได้ โดยไปชักชวนตลกเด็กรุ่นใหม่ที่เล่นอยู่คณะเล็ก ๆ แต่พอมีแววที่จะสามารถปั้นได้มาเป็นสมาชิกเสริม บางคนก็เคยเป็นนักร้องอยู่ตามคาเฟ่เล็ก ๆ แต่ถ้าพอมีแววว่าเล่นตลกได้ก็จะถูกชักชวนมา จนกลายมาเป็นคณะป้าต๊อกอยู่อย่างในปัจจุบัน

เมื่อเข้ามาสู่เวทีคาเฟ่นี้ ล้อต๊อก ก็จะต้องมีการปรับตัวอย่างมาก เช่น สถานที่ กลุ่มคนดู ลักษณะการแสดง และเวลาทำงาน เนื่องจากสภาพการทำงานกลางคืนมานาน ตั้งแต่ละครเวที และการแสดงจำวัดละครย่อย ได้เสื่อมความนิยมลงไป เมื่อประมาณปี พ.ศ.2495 - 2500 และภาพยนตร์ 16 มม. ได้เปลี่ยนมาเป็นภาพยนตร์ 35 มม. การแสดง จำวัด - ละครย่อย ก็ได้เสื่อมความนิยมลงไป ล้อต๊อกก็หันเข้าสู่งานแสดงภาพยนตร์และโทรทัศน์แทน ส่วนการแสดงตลกแบบจำวัด - ละครย่อย ยังคงเหลือแต่ที่แสดงกับวงดนตรีลูกทุ่งต๊อกบูมเท่านั้น แต่หลังจากวงดนตรีลูกทุ่งล่มไป ล้อต๊อก ก็ไม่ได้แสดงตลกในลักษณะนี้อีกเลย จนกระทั่งกลับเข้ามาสู่เวทีคาเฟ่

การปรับตัวให้เข้ากับ สถานที่ : สมัยที่ล้อต๊อกแสดงตลก จำวัด - ละครย่อยนั้น สถานที่ที่ใช้แสดงก็จะเป็นโรงละครเวทีหรือไปก็เป็นโรงภาพยนตร์ ที่เรียกว่าเป็นการแสดง "หน้าม่าน" ลักษณะของเวที จะเป็นเวทีที่กว้าง สามารถใช้พื้นที่ของเวทีในการแสดงได้อย่างเต็มที่ สามารถแสดงเป็นชุด ซึ่งสามารถแบ่งส่วนพื้นที่ ให้มีฉากหลายฉากตามท้องเรื่องได้ แต่เมื่อเปลี่ยนมาเป็นเวทีคาเฟ่ ซึ่งมีขนาดเล็ก ชาวคณะตลกทั้งหมด 7-8 คน รวมกับนักดนตรี ขึ้นไปบทเวทีก็เต็มแล้ว การแสดงจึงต้องปรับเปลี่ยนมาเป็นการแสดงเกร็ดเพื่อให้เหมาะกับเวทีการแสดง

การปรับตัวในเรื่องลักษณะของกลุ่มคนดู : กลุ่มคนดูในสมัยที่ล้อต๊อก แสดงเวที จำวัด - ละครย่อย นั้น กลุ่มคนดูก็จะมั่งคั่งเฉย ๆ ไม่มีการดื่มสุรา หรือทานอาหาร เนื่องจากถูกจำกัดอยู่ในสถานที่ คือโรงละครหรือโรงภาพยนตร์ การแสดงจึงเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่มีการขวานหรือการรบกวนระหว่างการแสดง แต่การแสดงในคาเฟ่นี้ เป็นการแสดงที่อยู่ในกลุ่มคนที่เที่ยวกลางคืน คาเฟ่ก็คือสถานที่ขายเหล้าและอาหารในเวลากลางคืน ดังนั้นเมื่อกลุ่มคนดูมีการดื่มเหล้า จนเกิดอาการมึนเมา และขาดสติยังคิด ทำให้มีการขวานักแสดงตลก จะขวานแรงมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับ

ความเมาของคนดูผู้นั้น ถ้านักแสดงตกลงเมื่อฟังคำแสร้งของคนดูแล้วก็เกิดอารมณ์โมโห การทะเลาะวิวาทก็เกิดตามมา ดังที่ได้เห็นในข่าวหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ ว่านักแสดงตกลงเอาขวดเหล้าตีศีรษะแรกที่มาเที่ยว ดังนั้นนักแสดงตกลงในคาเฟ่จึงต้องทำใจและใจเย็น อย่ายมีเรื่องกับแขกที่มาเที่ยว

“...เรื่องแขกที่มาเที่ยวนี้ เราก็ต้องใจเย็น พูดกับเขาดี ๆ บางคนเอาเหล้ามาให้ผมดื่ม ผมก็บอกว่าขอบคุณครับ ผมไม่ดื่มครับ ถ้าเขาจะยืนยันจะขอมาก ผมก็รับแก้วไปทำเป็นจิบ ๆ ก็หมดเรื่อง บางคนเมาแล้วแสร้งมาก ๆ ผมก็ทำเป็นเล่นกับเขาไปเลย ผมแกล้งดูเขา ว่าเดี๋ยวเถอะ ๆ เดี่ยวจะลงไปตี เขาก็บอกว่า อย่า ป้าอย่าตีผม ก็สนุกสนานกันไป...” (สัมภาษณ์ สวท ทรัพย์สำรวย, 26 ธันวาคม 2540)

จะสังเกตได้ว่า ตั้งแต่ ล้อต๊อก เริ่มต้นแสดงตกลงคาเฟ่มาจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลาประมาณ 10 ปีแล้ว ยังไม่เคยมีการทะเลาะกับกลุ่มคนดูหรือแขกที่มาเที่ยวเลย ซึ่งคุณอุทัย ตีประทีป หนึ่งในชาวคณะตกลงป้าต๊อกได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า

“...คือป้าต๊อกนี้ ไม่ใช่แต่พวกเรตกลงด้วยกันเองจะนับถือแก่ ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปก็นับถือกันนะ อีก คนดูเขามีความรู้สึกเหมือนเป็นญาติผู้ใหญ่ เดินเข้ามาในคาเฟ่ นี้ ผมจะได้ยินคนดูเขาพูดกันเองว่า ป้าต๊อกมาแล้ว ป้าต๊อกมาแล้ว คนดูรักกันนะ อีกอย่างแกก็อายุมากแล้ว แล้วแกก็ไม่ได้เป็นพิษเป็นภัยกับใคร แกสอนพวกเราอยู่เสมอว่า ไม่ให้มีเรื่องกับคนดู คนดูคือผู้มีพระคุณ ถ้าเขาไม่มาเที่ยว เราก็ไม่มีเงิน ป้าบอกให้ออดทน เขาแสร้งมาเราก็เฉย ๆ ะ หรือไม่ก็เล่นกับเขาไปเลย...” (สัมภาษณ์ คุณอุทัย ตีประทีป, 24 ธันวาคม 2540)

การปรับตัวในเรื่องของการแสดง : ในสมัยที่ ล้อต๊อก แสดงลับหน้าบ้าน เวทีละครเวที และเวทีภาพยนตร์นั้น ลักษณะการแสดงก็จะมีทั้งจำอวด คือการเล่าเรื่องหรือพูดรับส่งมุขต่อ ๆ กันไป (เหมือนกับการแสดงตกลงคาเฟ่อย่างในปัจจุบัน) กับการแสดงตกลงแบบละครย่อย ซึ่งจะแสดงเป็นชุด โดยเอาเรื่องในวรรณคดีไทย มาแสดงบ้าง แต่งขึ้นเองบ้าง แสดงลิเก บ้าง เป็นต้น แต่เมื่อมาแสดงตกลงคาเฟ่ ซึ่งมีข้อจำกัดหลาย ๆ อย่าง เช่น เวทีการแสดง เวลาที่แสดง ไม่ค่อยจะเอื้ออำนวยให้เกิดการแสดงในรูปแบบละครย่อยได้ และอีกประการหนึ่งคือ ตลกหุ่นใหม่อย่าง เต๋อตุ๋ ตี ไม่ถนัดที่จะแสดงในลักษณะละครย่อย เนื่องจากไม่มีพื้นฐานในการแสดงศิลปะละครไทย เหมือนกับศิลปินตลกอาวุโสในรุ่นเก่า เมื่อแสดงอยู่กับ คณะเต๋อ ดอกสะเดา ล้อต๊อกจึงแสดงแต่จำอวด จนกระทั่ง ล้อต๊อก แยกตัวออกมาตั้งคณะเอง โดยชักชวนเพื่อน ๆ ในทีมชายหัวเราะ มาแสดง

ตลกคาเฟ่ ล้อตลก ก็กลับไปแสดงในรูปแบบ ละครย่อยอีกครั้ง โดยมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เข้ากับเวลาและสถานที่

“...สมัยที่เล่นตลกคาเฟ่กับล้อตลกนี้ พวกเราก็เล่นเป็นชุดนี้แหละ เล่นเหมือนเดิม ผมไม่ค่อยชอบเล่นแบบสมัยใหม่ แล้วพวกเราก็ไม่ถนัดที่จะเล่นอย่างนั้นด้วย คนดูเขาก็ชอบนะ...”
(สัมภาษณ์ สมพงษ์ พงษ์มิตร, 6 มกราคม 2541)

ล้อตลก กลับไปแสดงในรูปแบบเก่าได้ประมาณ 1-2 ปี ก็ต้องเปลี่ยนสมาชิกใหม่ เนื่องจากนักแสดงตลกในทีมบางคน เช่น สมพงษ์ และ ก๊กเฮง สุขภาพไม่ค่อยดี ปรับตัวให้เข้ากับชีวิตกลางคืนไม่ได้ ก็ขอลองตัวออกไป ล้อตลก ก็ต้องหาสมาชิกใหม่เพิ่ม เพื่อให้ครบทีม ต่อมา สมาชิกในคณะใหม่ของล้อตลก ที่ใช้ชื่อคณะว่า “คณะป่าตอก” จึงมีแต่นักแสดงตลกรุ่นใหม่ทั้งหมด คงเหลือแต่ ล้อตลก เท่านั้นที่ยังเป็นนักแสดงตลกรุ่นเก่าอยู่ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ ล้อตลก จำเป็นต้องปรับตัวเองอีกครั้งหนึ่ง

การปรับตัวของล้อตลกในเรื่องของเวลาการแสดง : เวลาในการแสดงเมื่อครั้งจำอาวด
- ละครย่อย แบบการแสดงตลกคาเฟ่ ไม่แตกต่างกัน เป็นเวลากลางคืน แต่สิ่งที่ต่างออกไปก็คือระยะเวลาในการแสดง เมื่อครั้งแสดงจำอาวด-ละครย่อย สลับภาพยนตร์และสลับละครเวที ก็จะแสดงไม่ถึงเวลาเที่ยงคืน เนื่องจากเป็นกฎหมายว่าห้ามแสดงมหรสพเกินเวลาเที่ยงคืน ถ้าแสดงเกินถือว่าผิดกฎหมาย แต่เมื่อมาแสดงคาเฟ่ กฎหมายให้แสดงได้ถึง 02.00 น. (ก่อนที่จะปรับเวลาเหลือ 02.00 น. สามารถแสดงได้ถึง 03.00น.) มีการตระเวนแสดงคืนละ 6-7 แห่ง แต่ล้อตลกก็สามารถปรับตัวได้ การที่คนอายุมากขนาด 80 ปี สามารถปรับตัวและทำงานหนักขนาดนี้ได้ เนื่องจากกว่า ล้อตลก เป็นคนแข็งแรง ออกกำลังกายสม่ำเสมอ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ล้อตลก ออกกำลังกายด้วยการยกคัมเบล กับเดินดูต้นไม้ ดอกไม้ ภายในบ้าน ดังนั้นคุณสมบัติเรื่องสุขภาพ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ ล้อตลก สามารถแสดงมาได้จนถึงในปัจจุบัน ในขณะที่เพื่อนร่วมรุ่นอย่าง สมพงษ์ และ ก๊กเฮง แม้ว่าตอนนี้ยังมีชีวิตอยู่ แต่สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงพอที่จะทำงานกลางคืนได้

กล่าวโดยสรุป : การแสดงตลกในคาเฟ่ของ ล้อตลก นี้ ล้อตลกสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วในหลายประเด็นไม่ว่าจะเป็น สถานที่ กลุ่มคนดู เวลาในการแสดง แต่สิ่งที่ ล้อตลก ปรับตัวช้า

ก็คือ ลักษณะการแสดงที่ในบางครั้ง ล้อต็อก ก็ยังยึดติดกับการแสดงในรูปแบบเก่าอยู่ ในขณะที่ ยุคสมัยและกลุ่มคนดูเปลี่ยนไปแล้ว แต่ล้อต็อกเป็นคนที่ยอมรับฟังในความคิดเห็นของคนอื่น ไม่ถือเอาตัวเองเป็นใหญ่ เป็นคนใจกว้างมีการปรึกษากับชาวคณะว่าเล่นอย่างไรถึงจะดี มีการแสดงความคิดเห็นกัน เมื่อล้อต็อก แสดงความคิดเห็นออกไปและชาวคณะส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ล้อต็อก ก็จะยอมทำตามความคิดเห็นส่วนใหญ่ ล้อต็อกจึงสามารถยืนหยัดในวงการตลกอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

3.2 สื่อภาพยนตร์

ภาพยนตร์ไทย หรือที่เรียกติดปากว่า “หนังไทย” เป็นสื่อที่เพิ่งจะเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 และดูเหมือนว่าจะมีความคุ้นเคยกับคนไทยมาเป็นอย่างดี สื่อภาพยนตร์มี “ธรรมชาติของสื่อ” หรือ ลักษณะของสื่อ ที่ไม่เหมือนสื่ออื่น ๆ คือ

- มีขั้นตอนการผลิตที่ซับซ้อน
- ใช้เวลาในการถ่ายทำนาน
- ได้รับ Feed Back ช้า

สื่อภาพยนตร์นับเป็นอีกสื่อหนึ่งที่ ล้อต็อก ได้เข้ามามีบทบาท หลังจากที่เริ่มมีชื่อเสียงจากการแสดงตลก และละครเวทีแล้ว เมื่อ ล้อต็อกเข้ามาสู่วงการภาพยนตร์ ล้อต็อกก็เริ่มที่จะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติของสื่อภาพยนตร์มากขึ้น สิ่งที่ ล้อต็อก จะต้องปรับตัวอย่างมากในขั้นแรกก็คือ จะต้องผ่านกระบวนการการผลิตที่ซับซ้อน การถ่ายทำภาพยนตร์นั้น มีการผลิตอยู่ 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นก่อนการผลิต (Pre - production) : เป็นขั้นตอนการเตรียมการทั้งหมด ซึ่งเริ่มจากการเกิดแนวความคิด การประชุม การเสนอโครงการต่อนายทุน การมอบหมายงาน การเลือกเรื่องที่จะนำเสนอ การกำหนดโครงเรื่อง การหาข้อมูลและหลักฐานอ้างอิง การเขียนบท การจัดเตรียมสถานที่ การติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ การคัดเลือกนักแสดง การคัดเลือกเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบฉาก รวมถึงการกำหนดเวลาในการถ่ายทำ

ในขั้นตอนนี้ ถ้าล้อต็อก อยู่ในบทบาทนักแสดงก็ไม่ต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือต้องปรับตัวหรือปรับบทบาทแต่อย่างใด แต่ถ้า ล้อต็อก อยู่ในบทบาท ผู้สร้างภาพยนตร์ล้อต็อกก็จะต้องมี

การปรับตัวมากขึ้น จากการทำเป็นนักแสดง ก็รับจ้างแสดงไปเพียงอย่างเดียว แต่เมื่อเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้สร้างภาพยนตร์ ในนาม "ดิอกนูมภาพยนตร์" ล้อต็อกก็จะมีหน้าที่คิดโครงเรื่องอย่างเช่นเรื่องแสนรัก , ทหารเกอท์ , ไร่แก้วไร่ทอง , อะไรกันวะ , แดร์ริกุลาแอนด์ดิอก เป็นต้น ในสมัยที่ สมจิตร ทรัพย์สำรวย ผู้เป็นภรรยายังมีชีวิตอยู่ สมจิตร ก็จะเป็นผู้อำนวยการสร้าง ล้อต็อก เป็นแต่เพียงผู้คิดโครงเรื่อง (กรณีนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ ล้อต็อก มีวัตถุดิบอยู่ในมือ ถ้าไม่มีสมจิตรก็จะไปหาบทประพันธ์มาสร้างเป็นภาพยนตร์แทน) ส่วนหน้าที่อื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็จะเป็นหน้าที่ของ สมจิตร ที่จะเป็นคนจัดการ

"...โดยมากก็พี่สมจิตรนี่แหละทำทุกอย่างเป็นได้โมใหญ่ เป็นคนวิ่งงานวิ่งการไปติดต่ออะไรต่าง ๆ แก่ทำอยู่คนเดียว หาเรื่องที่จะมาทำ แก่ไปขารเสียงจากเพื่อน ๆ ว่าทำเรื่องนั้นเรื่องนี้ดีไหม ถ้าชอบก็ไปซื้อบทประพันธ์เขามา จะไปหวังพี่ต็อกไม่ได้หรอก เพราะพี่ต็อกนี่แกละเทะ แก่แสดงอย่างเดียว จะไปเอาหลักเอาเกณฑ์กับแกไม่ได้หรอก แก่พอใจอะไรแกก็จะไปรองแกอย่างนั้น..." (สัมภาษณ์ รั้งลี ทัศนพยัคฆ์, 25 มกราคม 2541)

ตามปกติแล้ว ล้อต็อก จะมีลักษณะเป็นคนที่ไม่สบาย ๆ ชอบที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ แต่ไม่ชอบที่จะรับผิดชอบอะไรมากมาย ดังนั้นหลังจากที่ สมจิตร เสียชีวิตไปแล้ว ล้อต็อก ก็ต้องกลายมาเป็นผู้ผู้อำนวยการสร้างแทน แต่ก็ไม่สามารถจะปรับตัวให้เข้าไปสูบทบาทผู้อำนวยการสร้างอย่างเต็มตัวได้ เนื่องจากการเป็นผู้ผู้อำนวยการสร้างนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบสูงมาก แต่ ล้อต็อกยังมีคุณสมบัติดังกล่าวไม่ถึงขั้นนั้น ทำให้ ดิอกนูมภาพยนตร์ก็ต้องเลิกไปหลังจากที่ สมจิตร เสียชีวิตได้ไม่นาน

"...ดิอกนูมภาพยนตร์ก็เลิกไปหลังจากที่พี่สมจิตรเข้าเสียได้ไม่นาน พี่ต็อกแกก็ไม่ได้สนใจอะไร หลังจากพี่สมจิตรเสียนี้แกยังทำหนังอยู่นะ ผมก็ส่งทีมงานไปช่วย บางทีทุกคนเขามาพร้อมกันแล้ว ตัวแกเองยังไม่มาเลย ไม่รู้ไปไหน ทั้ง ๆ ที่เป็นหนังของแกเองนะ ตอนหลังก็เลิกไป แก่ไปรับจ้างคนอื่นแสดงต่อไป..." (สัมภาษณ์ รั้งลี ทัศนพยัคฆ์, 25 มกราคม 2541)

2. ขั้นตอนการผลิต : เป็นขั้นตอนการถ่ายทำ ประกอบไปด้วยการเดินทางและการเคลื่อนย้ายทีมงานการถ่ายทำ การติดตั้งอุปกรณ์การถ่ายทำ การเลือกมุมกล้อง การบันทึกภาพและเสียง ขั้นตอนนี้ต้องอาศัยความพร้อมของทีมงานมากที่สุด

การถ่ายทำภาพยนตร์ มีขั้นตอนยุ่งยากและซับซ้อนมากกว่าที่แสดงละครเวทีหรือแสดงตลก ในสมัยที่แสดงตลก หรือแสดงละครเวที ล้อตลก ก็จะแสดงไปเลยรวดเดียวจบเรื่อง แต่การแสดงภาพยนตร์นั้นมีเรื่องมุกตลกเข้ามาเกี่ยวข้อง การถ่ายทำภาพยนตร์ไทยนั้น ใช้กล้องตัวเดียว เพราะฉะนั้น ภายในหนึ่งฉาก อาจจะต้องแสดงด้วยบทบาทที่ซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้ง เพื่อที่จะเปลี่ยนมุกตลก เพื่อที่จะให้ภาพออกมาดีที่สุด ยังไม่นับรวมไปถึงการ “เทค” หรือการถ่ายซ่อมเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้นระหว่างการถ่ายทำ ซึ่งถ้าเกิดขึ้น นักแสดงก็ต้องแสดงซ้ำในบทเดิมอีกครั้ง

“...ก็ไม่ได้ปรับตัวอะไรมาก ผมก็เล่นไปตามผู้กำกับเขาบอก ก็เหมือนกับเล่นละครเวทีเรื่องตลกนี่ เราก็เล่นกันไปเลยไม่ต้องมองกล้อง มันก็ไม่ต้องปรับตัวอะไรมาก...” (สัมภาษณ์ สวททรัพย์สำรวย, 20 กุมภาพันธ์ 2541)

แม้ ล้อตลก จะบอกว่าไม่ได้มีการปรับตัวอะไร แต่ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า จะต้องมีการปรับตัวอย่างแน่นอน อย่างเช่น การถ่ายทำด้วยกล้องตัวเดียว ที่จะต้องถ่ายซ้ำหลาย ๆ ครั้งเพื่อเอาไว้ใช้ในการตัดต่อเลือกมุกตลก เมื่อเปรียบเทียบกับการที่แสดงละครเวทีที่แสดงรวดเดียวจบไปเลยกับการที่ต้องแสดงบทบาทเดียวหลาย ๆ ครั้งในฉากเดียว ซ้ำ ๆ กัน ในประเด็นนี้ ล้อตลก ก็น่าจะปรับตัวจากบรรยากาศการแสดงที่ไม่คุ้นเคย มาเป็นสิ่งที่จะต้องทำให้คุ้นเคย และต้องปรับตัวให้ได้ เนื่องจากเป็นอาชีพของตัวเอง นอกจากนี้ ล้อตลก ยังต้องปรับตัวในเรื่องของการมองกล้อง ที่จะต้องแสดงอารมณ์ผ่านทางสีหน้าและแววตา (ในกรณีที่แสดงบทชีวิต) หรือการแสดงท่าทางหรือหน้าตาตลก ๆ (ในกรณีที่ได้รับบทตลก) ผ่านทางหน้ากล้องด้วย แต่การปรับตัวดังกล่าว อาจจะมีเพียงเล็กน้อยจนกระทั่ง ล้อตลก ไม่รู้สึก หรือว่า ล้อตลก ได้ผ่านประสบการณ์การแสดงมาจาก 2-3 เวทีแล้ว จึงสามารถปรับตัวได้อย่างง่ายดาย จนแทบไม่รู้ว่าเป็นเรื่องยากเย็น

นอกจากนี้ยังมีเรื่องของบทบาทภาพยนตร์ที่ ล้อตลก จะต้องปรับตัวให้เข้ากับสื่อชนิดนี้อีกอย่างหนึ่ง เนื่องจากสมัยที่ล้อตลกแสดงตลกตามเวทีงานวัด , หน้าม่าน และละครเวทีนั้น ล้อตลกจะไม่ถูกจำกัดบทบาทด้วยบทละคร แต่พอมาเป็นบทบาทภาพยนตร์ที่จำเป็นต้องพูดตามบทพร้อมกับคนบอกบท (และบทภาพยนตร์นี้ จะต้องนำไปทำเป็นบทพากย์อีกครั้งหนึ่ง) ล้อตลก จึงจำเป็นต้องพูดตามบทแต่ก็จะไม่เหมือนหนักเลยทีเดียว โดยจะมีการสอดใส่มุขของตนเองเข้าไปด้วย หากแต่ยังคง Character ของตัวละครนั้นไว้

“...แกจะยึดหลักของบทเอาไว้ แล้วแกก็จะเอา Character ของแกใส่ลงไปด้วย บางทีแกนึกมุขอะไรได้แกก็จะใส่ลงไป แล้วจะมีคนคอยจดสิ่งที่แกพูดเอาไว้ เอาไว้ทำบทพากย์อีกที เพราะบาง

ที่แก้ไขมาเยอะ บางทีนั่งคุยกันเนี่ย ก็จะมีหมอนันต์วัฒน์นี่คอยจดมุขแกเอาไว้ เอาไว้เขียนเป็นบทหนังก็มี..." (สัมภาษณ์ รัชนี ทศนพย์คณ์, 25 มกราคม 2541)

3. ขั้นตอนหลังการผลิต : เป็นขั้นตอนการนำภาพที่ได้บันทึกไว้ในขั้นตอนการผลิตนั้น มาผ่านกระบวนการล้างฟิล์มเสียก่อน แล้วหลังจากนั้นก็ให้นำฟิล์มที่ผ่านกระบวนการล้างแล้วนั้นมาตัดต่อเรียบเรียงขึ้นใหม่ ให้เป็นเรื่องราวที่สมบูรณ์ตามบทที่กำหนด แล้วก็จะมีการพากย์ และใส่เสียงประกอบให้ดูสมจริง

ในขั้นตอนหลังการผลิตนั้น ล้อต๊อก ไม่เคยมีบทบาทที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องเลย แต่มีจุดที่นำส่งเกตุอยู่ประการหนึ่งก็คือ การพากย์เสียงของ ล้อต๊อก ผู้พากย์มักจะใช้เสียง "เหนือ" พากย์แทนเสียงล้อต๊อกตลอด ทั้งๆ ที่ตัวจริงของล้อต๊อกนั้น เสียงไม่เหนือ ทั้งนี้ผู้วิจัยคิดว่าอาจจะเป็นเพราะว่า เสียงเหนือนั้น เป็นเสียงที่แสดงถึงภาวะของตลก มีลักษณะเป็นเสียงของชาวบ้านบ้านถิ่น และผลจากการใช้เสียงเหนือนี้อาจทำให้ชาวบ้านตามต่างจังหวัด รู้สึกใกล้ชิดกับ ล้อต๊อก มากเป็นพิเศษ มีความรู้สึกเหมือนเป็นพวกเดียวกัน เป็นชาวบ้านธรรมดาเหมือนกัน

"...ทำไมคนพากย์เสียงล้อต๊อกต้องให้เสียงเหนือ ทั้ง ๆ ที่เสียงจริงของเขาก็ไม่เหนือ ตลกทุกคนที่เล่นหนังต้องพากย์ให้เหนือ บางคนเล่นหนังมาก ๆ นาน ๆ มาเล่น TV คนบอกดีว่าปลอม เสียงไม่เหนือ แต่ล้อต๊อกไม่มีปัญหา เพราะออก TV ปอย เลยกลายเป็นเสียงเหนือนี่แปลก..." (สัมภาษณ์ พล.ต. ดาวร ช่วยประสิทธิ์, 8 กุมภาพันธ์ 2541)

3.3 สื่อโทรทัศน์

สื่อโทรทัศน์เริ่มเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2498 คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ซึ่งในขณะนั้น โทรทัศน์เป็นนวัตกรรมใหม่ของคนไทยขณะนั้น โทรทัศน์ก็เป็นสื่อที่มี "ธรรมชาติ" หรือลักษณะของสื่อที่แตกต่างไปจากสื่ออื่น ๆ ด้วยกัน คือ

- เป็นสื่อที่ดึงดูดใจ มีทั้งภาพและเสียง
- มีความรวดเร็วในการส่งสาร
- ส่งถึงผู้รับจำนวนมาก
- ทันต่อเหตุการณ์
- มีเวลาจำกัดในการออกอากาศ

ล้อต๊อก เริ่มแสดงโทรทัศน์เป็นครั้งแรกเมื่อประมาณ พ.ศ. 2503 ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สนามเป้า (ต่อมาเปลี่ยนเป็น ช่อง 5 ในปัจจุบัน) โดยรับจ้างคนละครึ่งมาเช่าเวลาของสถานีผลิตรายการละคร ส่วนใหญ่ก็จะได้รับบทเป็นตัวประกอบบ้าง ตัวตลก บ้าง ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ก็ย้ายไปผลิตรายการของตัวเองคือ รายการขายหัวเราะ ที่สถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7 หมอชิต และยังคงแสดงตลกในรายการนาทิตอง และเป็นผู้ช่วยพิธีกรในรายการนาทิตองอีกด้วย ล้อต๊อก แสดงตลกอยู่ในช่อง 7 เป็นเวลาประมาณ 13 ปี จนกระทั่งรายการนาทิตองซึ่งเป็นรายการที่ ล้อต๊อก ได้ทำงานร่วมกับช่อง 7 ถูกถอดออกจากผังรายการไป ล้อต๊อกจึงออกจากวงการโทรทัศน์ไป และได้กลับเข้ามารับบท "หลวงตา" ซึ่งเป็นบทรับเชิญ ในละครโทรทัศน์เรื่อง "โชน" ของบริษัทยูมา 1992 จำกัด เมื่อปี พ.ศ. 2533 ออกอากาศทาง สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 หลังจากนั้นก็ออกจากวงการนี้ไปอีก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2540 เบ็ด เชิญยิ้มได้ผลิตรายการตลก ทางโทรทัศน์ขึ้น คือรายการก่อนปลายคล้ายเครียด และ ล้อต๊อก ก็ยังเล่นเป็นตัวหลัก (ที่ได้รับบทลอย) อยู่จนถึงทุกวันนี้

การปรับตัวให้เข้ากับสื่อโทรทัศน์ของ ล้อต๊อก นั้น สิ่งที่เห็นได้ชัดก็คือ การใช้คำพูด สมัยที่ ล้อต๊อก ยังคงแสดงตลก จำอวด - ละครลอย ตามงานวัดและหน้าม่านอยู่นั้น ลักษณะการแสดง และการใช้คำพูดในการแสดงของล้อต๊อกนั้นจะค่อนข้างไม่สุภาพ เช่น กู , มึง , เฮ้ง , ช้า , ไล่สัตว์ , ไล่เหี้ย , ไล่ห้า เป็นต้น ซึ่งคำพูดแบบนี้ หากไปแสดงตามงานวัด หรือเล่นสลับหนัง ตลอดจนเล่นที่ละครเวที ก็ดูเหมือนว่าไม่น่าจะมีปัญหาเท่าใดนัก เนื่องจากเล่นให้คนดูเฉพาะกลุ่ม (แต่เมื่อมาเล่นละครเวที ความรุนแรงของคำพูดก็จะลดลงบ้าง) แต่ทว่าเมื่อมาเข้าสื่อโทรทัศน์ ที่สามารถแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารตลอดจนความบันเทิงต่าง ๆ ไม่ได้ไกลและกว้าง เข้าสู่กลุ่มผู้ชมจำนวนมาก และไม่สามารถจำกัดกลุ่มผู้ชมได้ ล้อต๊อก ก็จะพยายามลดความรุนแรงของคำพูดลงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะหาก ล้อต๊อกจะยังคงแสดงเหมือนกับที่แสดงจำอวด โดยไม่มีการปรับตัวเข้ากับธรรมชาติของสื่ออย่างโทรทัศน์ ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาได้ เพราะผู้ชมรายการโทรทัศน์นั้นมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ และคำพูดบางอย่างก็อาจเป็นตัวอย่างไม่ดีต่อเด็กและเยาวชนได้

"...เรื่องคำพูดนี้ที่ต๊อกเขาก็ระวังอยู่พอสมควรนะ ก็มีพวกกู มึง อะไรอย่างนี้ เรื่องลามก ทะลึ่งไม่มีหรอก พวกเราไม่เล่นกันอยู่แล้ว บางทีเขาก็หลุดออกมานะ อย่าง "ไล่สัตว์ ไล่ห้า" เนี่ย คนอื่นพูดไม่ได้ แต่ล้อต๊อกพูดได้ ตอนนั้นผู้จัดการวอร์ ช่วยประสิทธิ์ เป็นหัวหน้าฝ่ายรายการอยู่ยก ให้ล้อต๊อกคนเดียว คนอื่นพูดไม่ได้ ล้อต๊อกดำที่ไร ฮาทุกที เขาไม่ได้คำพรวดพราด มันทันได้จังหวะพอดี..." (สัมภาษณ์ ก๊กเฮง, 7 กุมภาพันธ์ 2541)

จากคำสัมภาษณ์ของ กิกเฮง แสดงให้เห็นว่า สื่อดิจิทัลก็พยายามที่จะปรับตัวเองให้เข้ากับสื่อโทรทัศน์อยู่เหมือนกัน ซึ่งนักแสดงทุกคนจะได้รับคำเตือนจากผู้รับผิดชอบรายการอยู่แล้วว่าอะไรเล่นได้ อะไรเล่นไม่ได้ แม้ว่าบางครั้งก็อาจจะหลุดปากออกมาโดยไม่ได้ตั้งใจ แต่ก็ลงจังหวะที่เรียกเสียงหัวเราะทุกที

“...เวลาพวกตัวตลกเล่นนี้ เราก็จะใจหายใจคว่ำ เพราะกลัวเขาจะเล่นไปในทางเสียดสี พลาดพลัง เพราะสมัยก่อนนั้นเป็นรายการสด ต้องระวังมาก แต่ส่วนมากเขาจะรู้ว่าขอบเขตมีแค่ไหน เรื่องการเมืองไม่แตะ เรื่องความลามกไม่มี ตัวละครออกกันยังไม่มีเลย เราจะเซนเซอร์บทละครกันเอง แต่ตัวตลกจะไม่มีบท เราก็จะบอกว่าอย่าเล่นยังงั้นนะ เขาเข้าใจ ไม่ก้าวก่าย...”
(สัมภาษณ์ พล.ต. ทวาร ช่วยประสิทธิ์, 8 กุมภาพันธ์ 2541)

นอกจากสื่อโทรทัศน์จะห้ามคำพูดที่หยาบคายหรือคำพูดที่สื่อไปในทางลามก อนาจาร ออกอากาศแล้ว ยังมีข้อห้ามอื่น ๆ อีกเช่น

1. ห้ามรายการที่มีเนื้อหาโน้มเอียงให้เกิดความรู้สึกหมิ่นแคลนต่อ องค์พระประมุขของชาติ พระราชวงศ์ หรือต่อรัฐบาล หรือเจ้าพนักงานของรัฐบาล
  2. เรื่องเกี่ยวกับการเมือง
  3. โจมตีหรือลบหลู่ศาสนาหรือปูชนียวัตถุ และการกระทำใด ๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความรู้สึกในแง่ร้ายแก่ศาสนาใด ศาสนาหนึ่ง
  4. เรื่องที่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างชนชั้น
  5. ทำลายขนบธรรมเนียมประเพณีหรือศีลปะของชาติ
  6. ขัดกับหลักศีลธรรม เช่น โหม่นน่าไปในทางอบายมุข หรืออาจเป็นตัวอย่างให้ประพฤติชั่ว
  7. เรื่องหึงปวงที่เกี่ยวกับทางลามกอนาจารหรือหยาบคาย ไม่ว่าจะโดยเนื้อเรื่อง หรือคำพูด หรือการแต่งกายของตัวละคร
  8. แสดงให้เห็นว่าการฆ่าตัวตายเป็นวิธีที่สมควรสำหรับทางออกของปัญหาชีวิต
  9. แสดงความทารุณโหดร้ายเกินกว่าเหตุ ต่อบุคคลหรือสัตว์
  10. เรื่องอาชญากรรมทางเพศ หรือความวิปริตทางเพศ
  11. เรื่องลึกลับเกี่ยวกับไสยศาสตร์ ภูติ วิญญาณ ฯลฯ ซึ่งก่อให้เกิดความหวาดกลัว
- (หนังสือที่ระลึกสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ขึ้นรอบปีที่ 14 วันที่ 25 มกราคม 2514)

ข้อห้ามดังกล่าวนี้ เป็นระเบียบข้อห้ามเมื่อมีสถานีโทรทัศน์เกิดขึ้นมาใหม่ ๆ ซึ่งในสมัยนั้น ทางสถานีเคร่งครัดกฎระเบียบมาก ถึงขนาดมีกรณีตัวอย่าง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การแสดงโดย แต่งตัวเป็นพระในละครโทรทัศน์ก็ไม่ได้ ซึ่งผิดกับการแสดงภายนอกโทรทัศน์ ที่สามารถจะนำเสนอ ทุกเรื่อง (ยกเว้นเรื่องเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์) ที่ตลกจะนำมาล้อเลียนทุกเรื่อง ไม่เว้นกระทั่งเรื่องศาสนา แต่พอเข้าสู่สื่อโทรทัศน์ สิ่งที่เคยเล่น ก็จะเล่นไม่ได้ เนื่องจากสื่อโทรทัศน์ มีอิทธิพลสูงมากต่อผู้ชม โดยเฉพาะผู้ชมที่เป็นเยาวชน

อย่างไรก็ตามระยะหลัง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เริ่มลดความเคร่งครัดน้อยลงไป โดยเฉพาะหลังจากที่ กบว. ได้ถูกยุบไป ข้อห้ามหลาย ๆ ข้อที่เคยห้าม ก็สามารถนำมาเล่นได้ในปัจจุบัน เช่น ประเด็นเรื่องการเมือง คำพูดหยาบเช่น กู , มึง , เอ็ง , ข้า ฯ ก็สามารถพูดออกอากาศได้โดยไม่ถูก เซ็นเซอร์ เรื่องนากลับ สยดสยองก็สามารถออกอากาศได้เช่นกัน

ส่วนการปรับตัวด้านอื่น ๆ ของ ล้อต๊อก ก็มีเรื่องของเวลาในการแสดงที่จำกัดนั้น ในระยะแรกที่ล้อต๊อก รับจ้างแสดงเป็นตัวประกอบในละครโทรทัศน์ที่ช่อง 5 นั้น ล้อต๊อกไม่ต้องปรับตัวอะไรมากนัก เนื่องจากมีบทบาทเป็นเพียงนักแสดงและแสดงไปตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายไว้เท่านั้น แต่เมื่อ ล้อต๊อก ได้ผลิตรายการเอง คือ รายการชายหัวเราะที่ สถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7 จากความเคยชินที่เขียนโครงเรื่องของละครย่อยที่แสดงครั้งละ 45 นาที ถึง 1 ชั่วโมงอย่างที่เคยแสดงมาก่อน ก็จำเป็นต้องกระชับเนื้อเรื่องลงมา ให้อยู่ภายใน 30 นาที

"...คือเรื่องเวลานี้ เราก็กะ ๆ เอา อย่างรายการชายหัวเราะนี้ มัน 30 นาที แต่ถ้าเราเล่นเกินไป 10 นาที เป็น 40 นาที ทางสถานีเขาจะไปตัดของเขาเอง เพราะมันเป็นเทป อันไหนที่ไม่สำคัญเขาก็ตัดออกไป ถ้าเป็นการเล่นตลกจำอวดสั้น ๆ ในรายการนาทิตองซึ่งเป็นรายการสด อันนี้เราเกินไม่ได้ เขาจะมีคนบอกเวลาเราว่าช่วงของเราเหลือกี่นาที แล้วเราจะกระชับเรื่องให้จบตามเวลา มันเป็นการเล่นจำอวดนะ ก็เอาเรื่องมาพูด ๆ กัน มันจบง่ายอยู่แล้ว..." (สัมภาษณ์ ก๊กเฮง, 7 กุมภาพันธ์ 2541)

สรุป : พัฒนาการและการปรับตัวของ ล้อต๊อก เมื่อเปลี่ยนสื่อ ล้อต๊อก พยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติของสื่อที่ ล้อต๊อก เข้าไปแสดง เช่นสื่อเวที จากเวทีงานวัด , เวทีหน้าม่าน จนมาถึง ละครเวที ล้อต๊อก ปรับเปลี่ยนในเรื่องของคำพูดที่สามารถพูดได้อย่างเต็มที่ในเวทีงานวัด แต่เมื่อปรับเปลี่ยนมาแสดงในเวทีละครเวที ตลอดจนสื่อโทรทัศน์ ล้อต๊อก ก็จำเป็นต้องลดความรุนแรง เพื่อให้เหมาะกับสื่อ นั้น ๆ

4. การปรับเปลี่ยนของกลุ่มผู้ชม ที่ชมงานของ ล้อต็อก (Receiver)

คำว่า “กลุ่มผู้ดูผู้ชม” หรือผู้รับสาร (Receiver) ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ ค่อนข้างจะมีความหมายแบบเรียบง่ายว่า หมายถึงกลุ่มคนที่เป็นผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ดูของสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ (ในที่นี้หมายถึง กลุ่มผู้ชมที่ชมการแสดงของ ล้อต็อก) อย่างไรก็ตามก็ตีภายใต้พื้นผิวของปรากฏการณ์ที่ดูเรียบง่ายนี้ แท้จริงแล้วแฝงเร้นเอาวิธีการที่จะมองกลุ่มคนเหล่านี้ได้จากหลายแง่มุมเอาไว้ภายใน และแม้ว่าภายในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ทิศนะที่มองกลุ่มคนเหล่านี้ก็ยังคงแตกต่างกันไปอีกด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่ง กลุ่มผู้ดูผู้ชมอาจจะหมายถึง กลุ่มคนที่มารวมตัวกัน เพื่อรับชมและมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเนื้อหาที่ชม ในบางกรณีเราอาจจะบุลงไปได้ อย่างแน่นอนว่า นักแสดงคนนั้น มีกลุ่มผู้ดูผู้ชมที่มีลักษณะติดตามผลงานเป็นประจำ หรือที่เรียกกันว่า “แฟนคลับ” เช่น ธงไชย แมคอินไตย์ (เบิร์ด) แฟนคลับ เมื่อเบิร์ดไปแสดงที่ไหน ก็จะมีกลุ่มผู้ชม ที่เรียกว่าแฟนคลับตามไปชมการแสดงทุกครั้ง ซึ่งเป็นผู้ชมกลุ่มเดิมๆ หรือเข้าข่ายแม่ยกของนักแสดงลิเก เช่น แม่ยกของไชยา มิตรชัย ไม่ว่าไชยาจะไปแสดงลิเกที่ไหน กลุ่มแม่ยกก็จะติดตามไปให้กำลังใจทุกที่ แต่อีกกรณีหนึ่ง เราก็ไม่สามารถจะกำหนดกลุ่มผู้ดูผู้ชมได้อย่างชัดเจน และไม่อาจรู้ได้ว่า ผู้ดูผู้ชมเป็นกลุ่มใดในสังคม กล่าวคือ มีลักษณะกระจัดกระจาย มีความหลากหลาย ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร เกิดขึ้นชั่วคราวชั่วคราว ไม่มีความแน่นอน กลุ่มผู้ดูผู้ชมในลักษณะนี้เรียกว่ากลุ่มผู้ดูผู้ชมในฐานะมวลชน (Mass) ซึ่งกลุ่มผู้ชมของ ล้อต็อกก็จะอยู่ในกลุ่มผู้รับสารในฐานะมวลชน (ศิริชัย ศิริภายะ , กาญจนา แก้วเทพ : 2533)

ทั้งนี้เนื่องจาก ล้อต็อก แสดงตลกมามากกว่า 60 ปี ผ่านกลุ่มผู้ดูผู้ชมมามากมาย แต่ก็ไม่สามารถจะระบุได้อย่างแน่นอนว่า กลุ่มผู้ชมของตัวเองเป็นกลุ่มใด ทั้งนี้เนื่องจาก ล้อต็อก จับงานหลายด้าน มีทั้ง แสดงตลก แสดงจำพวก - ละครย่อย และแสดงละครเวที แสดงภาพยนตร์ และแสดงในรายการโทรทัศน์ อย่างไรก็ตามอาจจะพอจำแนกลักษณะสถานะทางสังคมของกลุ่มผู้ดูผู้ชมได้ว่า กลุ่มผู้ดูผู้ชมของ ล้อต็อกนั้น อยู่ในสถานะใดบ้าง โดยอนุมานจากการวิเคราะห์สื่อที่ ล้อต็อก แสดงอยู่เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์

1. กลุ่มผู้ดูผู้ชม ล้อต็อก แสดงในสื่อเวที

(ก) กลุ่มผู้ดูผู้ชมในสื่องานวัด : ในสมัยก่อน งานวัด นับว่าเป็นงานที่รวบรวมเอาความสนุกสนานและความบันเทิงไว้อย่างครบถ้วน ให้อาจจะเป็นมหรสพต่าง ๆ ลิเก ภาพยนตร์ ลำตัด เครื่องเล่นต่าง ๆ การประกวดร้องเพลง และที่ขาดไม่ได้ในสมัยนั้นได้แก่ การประกวดตลก

งานวัดที่ตั้ง ๆ ในสมัยก่อนก็ได้แก่ งานภูเขาทอง วัดสระเกศ ถือว่าเป็นงานวัดที่ใหญ่ที่สุดในกรุงเทพมหานคร มีผู้ชมจากทุกสารทิศเข้ามาชมงาน ตั้งแต่ชาวบ้านร้านตลาด จนถึงผู้ดีมีสกุล (แต่จำนวนชาวบ้านร้านตลาดจะมีจำนวนมากกว่า เพราะเป็นความบันเทิงที่ซื้อหาได้ในราคาถูก) ลักษณะเนื้อหาที่คณะตลกที่จะแสดงกันในงานวัดนั้น ก็จะมีเนื้อหาที่สนุกสนาน ใช้คำพูดและมุขที่ล้อแหลม สองแง่ สองงาม บางครั้งก็เป็นคำพูดที่ตรง ๆ ส่อไปในทางอนาจาร เนื่องจากคณะตลกเหล่านั้นได้ เล็งเห็นแล้วว่า กลุ่มเป้าหมายที่มาดูนั้น เป็นกลุ่มชาวบ้านร้านตลาดเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงสามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่

“...สมัยที่พี่ต๊อดเขาเล่นงานวัดนี้ เขาก็เต็มที่เหมือนกัน แต่ก็ไม่ถึงขนาดใช้คำพูดตรง ๆ ลามก เหมือนกับตลกบางคณะที่เล่นกันอยู่ในสมัยนั้นนะ บางคณะที่ดูแล้วต้องเอาน้ำล้างหูเลยก็มี เขาก็ต้องดูกลุ่มคนดูด้วยว่าเขาชอบอะไร เราก็เล่นอย่างนั้น พวกชาวบ้านนี่เวลาเขาพูดกันก็เป็น ๆ ึง ๆ ึง ๆ กันอยู่แล้ว เราเล่นหยาบนิดหน่อยเขาก็ไม่ได้รู้สึกอะไร...”

(สัมภาษณ์ดอกดิน กัญญามาลย์, 14 มกราคม 2541)

(ข) สื่อเวทีหน้าม่านและละครเวที : ลักษณะของผู้ชมที่เข้ามาชมการแสดงละครเวทีและภาพยนตร์นั้นไม่ได้แตกต่างกันเท่าใดนัก เนื่องจากจะต้องเป็นผู้มีอันจะกินพอสมควรทีเดียว เพราะการเข้ามาชมมหรสพประเภทนี้ จะต้องมีการซื้อบัตรเข้าชม ถ้าเป็นภาพยนตร์ราคาบัตรก็ไม่เกิน 5 บาท แต่ละครเวทีจะแพงมากกว่า มีตั้งแต่ราคา 20 บาทจนถึง 40 บาท ซึ่งถือว่าแพงมากในสมัยนั้น (สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง) เนื่องจากกลุ่มผู้ชมเป็นผู้ที่มีฐานะดี และการศึกษาดี การแสดงของ สื่อดอก ในเรื่องต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องลดความรุนแรงของมุขและคำพูดลงมา เพื่อให้กลุ่มคนดูที่มีฐานะยอมรับได้

“...คนที่ดูละครเวทีได้นี้ จะต้องมีฐานะร่ำรวยนะ ถึงจะดูได้ ต้องเป็นพวกลูกขุนนาง เพราะราคาบัตรแพงมาก ถ้าเป็นข้างหน้าเลยก็ 40 บาท ถัดออกไป ก็ 20 บาท แพง พี่ต๊อด แก่ก็ลดความรุนแรงของคำพูดลงมานะ ลดลงมาประมาณ 70% เลยจากที่เคยเล่นงานวัด ไร้ที่เหลือก็ยังไม่หลุดปากออกมาบ้าง ยิ่งวันไหนผู้หญิงดูมากนี่ ต้องระวังเลย...”

(สัมภาษณ์ดอกดิน กัญญามาลย์, 14 มกราคม 2541)

2. กลุ่มผู้ชม ล้อต๊อก ในสื่อภาพยนตร์และโทรทัศน์

กลุ่มผู้ดูผู้ชมในสื่อภาพยนตร์และโทรทัศน์นั้น มีลักษณะเป็น มวลชน (Mass) เป็นกลุ่มที่คาดเดายาก มีลักษณะกระจัดกระจาย มีความหลากหลาย ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร เกิดขึ้นชั่วคราวชั่วคราว ไม่มีความแน่นอน ล้อต๊อกจึงแสดงในลักษณะที่เป็นกลางเอาไว้ ไม่ใช่มุขทะเล่ สองแง่ สองงาม เมื่อเข้ามาแสดงในสื่อโทรทัศน์ ล้อต๊อก ก็คาดเดากลุ่มเป้าหมายในการชมรายการขายหัวเราะไว้ว่า เป็นกลุ่มชาวบ้านทั่วไป ซึ่งชาวบ้านในความหมายของล้อต๊อก นั้นหมายความถึงเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ จะสังเกตได้ว่า เนื้อหาสาระที่สอดแทรกเข้าไปในรายการขายหัวเราะ ก็จะเป็นความรู้ทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจาก ล้อต๊อก นั้นเคยเป็นชาวนามาก่อน จึงมีความรู้ทางด้านนี้มาก ประกอบกับเมื่อเวลาไปถ่ายภาพยนตร์ตามต่างจังหวัดได้พบเจอกับเกษตรกร ชาวนา ชาวไร่ ล้อต๊อกก็จะถามเอาความรู้ทางการเกษตรจากคนกลุ่มนี้เสมอ

"...ตอนที่ทำรายการขายหัวเราะนะ ผมขึ้นรถแท็กซี่ไปช่อง 7 คนขับรถเขาจำผมได้ เขาบอกว่าที่บ้านเขาดูกันทุกคนเลย ลูก ๆ เขาชอบมาก ดูกันทุกคืนวันอังคาร 2 ทุ่มครึ่ง เราก็ปลื้มใจที่มีคนดูรายการเราและชอบด้วย..." (สัมภาษณ์ ก๊กเฮง, 7 กุมภาพันธ์ 2541)

สรุป : ล้อต๊อก จะปรับเปลี่ยนวิธีการแสดง ตลอดจนคำพูดและมุขตลก ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของตน ถ้าเล่นงานวัด ก็เล่นได้เต็มที่ เนื่องจากเป็นกลุ่มชาวบ้าน แต่เมื่อเข้าไปแสดงใน สื่อเวที ตลอดจนสื่อภาพยนตร์และโทรทัศน์ ล้อต๊อกก็ปรับความรุนแรงการแสดงและมุขต่าง ๆ ลงเพื่อให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ดูของตนเอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ล้อต๊อก สามารถยืนหยัดการแสดงมาได้จนถึงปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย